

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA
0 2 8 1 1

9 1771330 50000003

VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

BOJNO GAĐANJE samovoznim višecijevnim lanserima raket

NOVI SATELITI ZA RANO UZBUNJIVANJE

Pirotehničari Bojne
za opskrbu ZzP-a

Posao pun
rizika i
odgovornosti

ORUŽANE SNAGE
REPUBLIKE HRVATSKE
VJEŽBOM BSD-a ZAVRŠEN
SEMINAR O BORBI PROTIV
TERORIZMA

AT-6B

Preuzimanje dužnosti novog zapovjednika HKoV-a

Snimio Davor KIRIN

Ministar obrane Davor Božinović i načelnik Glavnog stožera OSRH-a general-pukovnik Drago Lovrić nazočili su 12. srpnja u Karlovcu na preuzimanju dužnosti novog zapovjednika Hrvatske kopnene vojske general-bojnika Dragutina Repinca. Generala Repinca, na temelju svojih ustavnih i zakonskih ovlasti te na prijedlog načelnika Glavnog stožera OSRH-a general-pukovnika Drage Lovrića i uz suglasnost ministra obrane Davora Božinovića, imenovan je predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović, a imenovanje je stupilo na snagu 11. srpnja 2011. Ministar obrane Davor Božinović istaknuo je da Hrvatsku kopnenu vojsku čekaju važne zadaće, no da Oružane snage znaju prepoznati i odabrat vrsne ljudе koji su sposobni te zadaće i provesti.

U svom obraćanju general Lovrić naglasio je da je zbog dosadašnjeg uspješnog rada, iznimne profesionalnosti i odanosti vojnom pozivu i Oružanim sna-

gama, te svog iskustva i širokog znanja general Repinc dokazao spremnost preuzeti zapovijedanje Hrvatskom kopnenom vojskom. Od njega je zatražio da i nadalje izgrađuje sustav koji će u svakom trenutku biti sposoban zaštiti nacionalne interese, ali i interese svakog pojedinca. Sustav u kojem će se napredovanje temeljiti na postignućima i u kojem će se poštivati opća načela rada temeljena na zakonitosti, profesionalnosti i transparentnosti.

Novi zapovjednik HKoV-a general Repinc zahvalio je načelniku Glavnog stožera na pruženom povjerenju, ministru obrane na potpori te vrhovnom zapovjedniku OSRH-a na imenovanju. Istaknuo je da od pripadnika Zapovjedništva i podređenih postrojbi Hrvatske kopnene vojske očekuje potporu i provođenje svih planiranih zadaća i aktivnosti, prije svega u provođenju strateških dokumentata - Strateškog pregleda obrane i Dugoročnog plana razvoja OSRH-a, na području međunarodne vojne suradnje, međunarodnih vježbi te sudjelovanja u mirovnim operacijama i misijama.

General-bojnik Dragutin Repinc rođen je 1959. godine u Zagrebu. Završio je Vojnu akademiju KoV-a, Zapovjedno-stožernu školu na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" te Zapovjedno-stožernu školu KoV-a u SAD-u kao prvi hrvatski časnik. Tijekom svoje karijere obnašao je niz odgovornih dužnosti, između ostalih načelnika stožera Hrvatske kopnene vojske te načelnika Uprave za planiranje Glavnog stožera OSRH-a. Od 2005. do 2007. godine bio je zapovjednik UN-ove misije UNMOGIP u Indiji i Pakistanu, te je time postao prvi hrvatski časnik koji je zapovijedao misijom Ujedinjenih naroda. Za svoj rad više je puta odlikovan.

OJI

Potpore programu transformacije HVU-a

Ministar obrane Davor Božinović i načelnik GS OSRH-a general-pukovnik Drago Lovrić 13. srpnja su u zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski" nazočili prezentaciji projekta transformacije Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski" u visokoobrazovnu ustanovu. Projekt su predstavili ravnatelj HVU-a general-bojnik Mirko Šundov i njegov zamjenik brigadni general Slaven Zdilar, a prezentaciji su nazočili i drugi predstavnici MORH-a i GS OSRH-a, te ravnateljica Agencije za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) dr. sc. Jasmina Havranek sa suradnicama.

U sklopu prezentacije je istaknuto da za transformaciju HVU-a u visokoobrazovnu ustanovu postoje zakonski preduvjeti, a temelj su joj i potrebe OSRH-a i MORH-a, kao i sigurnosno-obrambenog sustava RH, Strateški pregled obrane, Dugoročni plan razvoja 2006.-2015. te postojeći koncepti izobrazbe.

Cilj te transformacije jest da HVU u razdoblju do 2020. godine postane visokoobrazovna i znanstveno-istraživačka vojna ustanova integrirana u sveučilišnu zajednicu, usmjerena na budućnost,

sposobna za inovacije, predviđanja i prilagodbu programa u razvoju obrambeno-sigurnosne situacije. Učilište bi ponajprije školovalo stručnjake za OSRH, ali i za druge dijelove obrambeno-sigurnosnog sustava RH i tijela državne uprave.

Stečene razine školovanja bile bi usporedive i kompatibilne s drugim sveučilišnim razinama u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji, a želja je da RH bude isprofiliранa kao vodeća u regiji u ovakvoj vrsti visokog obrazovanja.

Agencija za znanost i visoko obrazovanje već je prije poduprla inicijativu i aktivno je uključena u njezinu realizaciju, potvrđila je ravnateljica dr. sc. Havranek. Agencija smatra da HVU i Institut za razvoj i istraživanje obrambenih sustava (IROS) zadovoljavaju sve bitne pretpostavke za provođenje sveučilišnih studijskih programa u suradnji s javnim sveučilištima RH.

Ministar Božinović je izrazio potporu programu, kao i sljedećem koraku u njegovoj realizaciji. Riječ je o pripremi i pokretanju međusveučilišnih interdisciplinarnih studijskih programa za potrebe

Snimio Davor KIRIN

obrambeno-sigurnosnog sustava RH i tijela državne uprave. Programe bi provodio i izradivao HVU u suradnji s već postojećim sveučilišnim institucijama.

Nakon što bi se programi u tom obliku provodili dvije godine, moguće je da HVU podnese zahtjev mjerodavnim državnim institucijama za samostalnim izvođenjem studija.

D. VLAHOVIĆ

Vježbom BSD-a završen seminar o borbi protiv terorizma

Zamjenik načelnika GS OSRH-a za operacije kontraadmiral Zdenko Simičić izradio je zadovoljstvo viđenom vježbom te izjavio da je Hrvatska već pokazala spremnost za suradnju s partnerima te za zajedničke aktivnosti u prevenciji i borbi protiv terorizma

Posao pun rizika i odgovornosti

Danas su u postrojbi dostignuti visoko zahtijevani standardi i u kvaliteti izobrazbe i u stručnosti pirotehničara čemu svakako pridonosi i bogato iskustvo djelatnika – pirotehničara stečeno u radu s velikim brojem raznih vrsta ubojnih sredstava. Zacijelo najopasnija zadaća u radu s UbS-om jest zbrinjavanje uništavanjem otpisanih ubojnih sredstava koje se provodi njihovom detonacijom na posebnom mjestu unutar vojnih poligona, a koje zahtijeva posebne mjere stručnosti, obučenosti, iskustva i psihofizičke sposobnosti pirotehničara

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

II

Bojno je gađanje kruna obuke, a da bi se pristupilo tom završnom elementu, potrebno je uložiti mnogo rada. Posade SVLR-ova čine pretežno mladi vojnici kojima je ovo prvo bojno gađanje te prigoda da primjene sve ono što su tijekom dosadašnje obuke i rada naučili. Tijekom gađanja postupci poziva za vatru provedeni su na engleskom jeziku u skladu s NATO standardima

BOJNO GAĐANJE SAMOVOZNIM VIŠECIJEVNIM LANSERIMA RAKETA

4

MORH I OSRH

- 7 **CROATIA SUMMIT 2011**
Sigurnosni izazovi na promijenjenom Mediteranu
- 8 **NOVOSTI IZ NATO-a**
Uspješno primijenjena Rezolucija
- 10 **OSRH**
14. konferencija načelnika glavnih stožera zemalja potpisnica A-5
- 14 **JA SAM DOČASNIK, VOĐA VOJNIKA!**
Časnički namjesnik
- 17 **NOVOSTI OSRH-a**
Akrogrupa "Krila Oluje" u Austriji
- 18 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Norveški načelnik GS OS-a u posjetu Hrvatskoj
- 19 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Potpisani Sporazum o suradnji na području vojnih geoprostornih informacija između MO-a Hrvatske i Češke

VOJNA TEHNIKA

- 20 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **VOJNA TEHNIKA**
Novi sateliti za rano uzbunjivanje
- 26 **VOJNA TEHNIKA**
AT-6B

MAGAZIN

- 30 **MIROVNE MISIJE UN-a**
UNIIMOG - Iran - Irak (1988.- 1991.) (I. dio)
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Srpski tisak o uzrocima pada "RSK" (I. dio)
- 33 **POZDRAV DOMOVINI**
Sinovi časti
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Kaciga M 51 OTAN

BOJNO GAĐANJE SAM VIŠECIJEVNIM

Bojno je gađanje kruna obuke, a da bi se pristupilo tom završnom elemen-

tu, potrebno je uložiti mnogo rada.

Posade SVLR-ova čine pretežno mlađi vojnici kojima je ovo prvo bojno gađanje te prigoda

da primjene sve ono što su tijekom dosadašnje obuke i rada naučili.

Tijekom gađanja postupci poziva za vatru provedeni su na engleskom jeziku u skladu s NATO standardima

NOVOZNIM LANSERIMA RAKETA

5

BR01353/354 / 15. SRPNJA 2011.

HRVATSKI
VJENČAK

**Pukovnik Antun Šaf,
načelnik Stožera
GOMBR-a**

Današnje gađanje koje provodi Topničko-raketna bojna Gardijske oklopno-mehanizirane brigade kruna je obuke s novouježbanim mladim vojnicima koje smo obučili i koji sad imaju prvo bojno gađanje, tako da možemo ocijeniti koliko su dobro uvježbani. Ovo nam je gađanje zapravo jedan od pokazatelja za daljnju obuku. Na današnjem je gađanju sve rađeno u skladu s NATO standardima, koje smo primjenili u naše Ciljeve snaga.

**Pukovnik Damir
Glavačević, zapovjednik
Topničko-raketne bojne
GOMBR-a**

Što se obuke tiče, mi u Bjelovaru imamo iznimne uvjete, imamo poligon i mladi vojnici su ondje proveli 99 posto obuke, a ovo ovdje, ovo gađanje, jest onih završnih 1 posto. Obuka je tekla dobro, trajala je dva mjeseca, postrojba je usmjerena na obuku. Zadovoljan sam obukom i s mladim vojnicima, nadasve, od vozača, ciljača, poslužitelja, s tim da je jedino prvi dočasnik stariji vojnik. A kruna je obuke ovo današnje bojno gađanje.

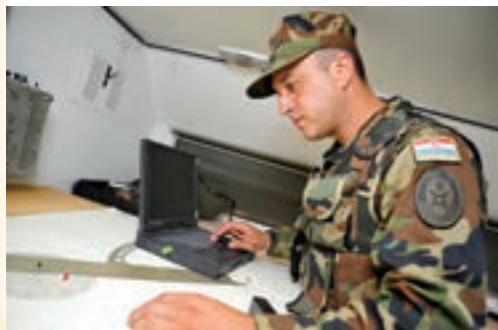
Na Vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" u Slunjtu Topničko-raketna bojna Gardijske oklopne mehanizirane brigade HKoV-a provela je 30. lipnja bojno gađanje SVLR - BM-21 "GRAD" kalibra 122 mm. Taktička pozicija je definirana kao zahtjev za paljbenom potporom našim snagama u obrani, a vod SLVR-a je dodijeljen kao paljbeni potporu pješačkoj satniji koja se nalazi u sastavu bojne na glavnom smjeru obrane. Gađanje je obavio vod od tri SVLR-a potrebnim zapovjednim elementima, a sudjelovalo je 80 ljudi. Područje ciljeva nalazilo se na udaljenosti od 10,5 km. Posade SVLR-ova čine

U bojnom su gađanju sudjelovali paljbeni vod koji je prikazao uvježbanost posluge u pripremi oružja, usmjeravanju oružja u azimut osnovnog smjera uz pomoć GPS-a te proveo samo bojno gađanje. Isto tako sudjelovali su i zapovjedni element i to središte za upravljanje paljbom koje je imalo zaduču izračunavanja početnih elemenata za gađanje i provedbu korekture po izmjerjenim odstupanjima, timovi prednjih motritelja koji su odredili ciljeve, proslijedili informacije o njima u središte za upravljanje paljbom, odnosno uputili poziv za vatru te provodili korekciju vatre i desetina veze koja se

Posade SVLR-ova čine pretežno mladi vojnici kojima je ovo prvo bojno gađanje

pretežno mladi vojnici kojima je ovo prvo bojno gađanje te prigoda primjeniti sve ono što su tijekom dosadašnje obuke i rada naučili. Tijekom gađanja postupci poziva za vatru provedeni su na engleskom jeziku u skladu s NATO standardima. Upravo je izvođenje na engleskom jeziku jedan od elemenata gađanja koji daje novu kvalitetu jer dokazuje porast sposobnosti i modernizacije koja omogućava odgovarajuću interoperabilnost sa savezničkim NATO snagama.

brinula o uspostavi i održavanju sustava veza između svih elemenata borbenog rasporeda.

Bojno je gađanje planirano i provedeno kao aktivnost što sličnija mogućoj stvarnoj uporabi, paljbeni vod s elementima za upravljanje paljbom razvio je borbeni raspored najprije na tehničkom položaju na kojem je obavljena rektifikacija, prijam i naoružavanje streljiva te punjenje oružja. Postrojba je zatim zauzela očekujući položaj gdje su provedeni maskiranje, formiranje topničke izvidnice paljbenog položaja te izlazak na paljbeni položaj. Na paljbenom je položaju određeno mjesto središta za upravljanje paljbom i svakog oružja, provedeno je posjedanje položaja, usmjeravanje oružja u azimut osnovnog smjera te rad po zapovijedima za gađanje. Na promatračnici – obveznom elementu borbenog rasporeda bili su zapovjedni elementi za rukovanje paljbom: satnijski tim za paljbenu potporu sa zadacom nadzora rada timova prednjih motritelja te timovi prednjih motritelja. ■

Sigurnosni izazovi na promijenjenom Mediteranu

Izmijenjena sigurnosna situacija na jugu Mediterana, nastojanja da se područje demokracije i političkih sloboda proširi na zemlje sjeverne Afrike i Bliskog istoka, te nove sigurnosne implikacije i angažman i uloga NATO-a i EU-a u ovom području i uloga Unije Mediterana, bile su teme panela "Sigurnosni izazovi na promijenjenom Mediteranu", koji se održao 9. srpnja, u sklopu drugog dana održavanja "Croatia summita 2011" u Dubrovniku, a koji je vodio ministar obrane RH Davor Božinović.

U svom uvodnom obraćanju ministar Božinović osvrnuo se na događanja u zemljama sjeverne Afrike i Bliskog istoka, te sigurnosnim izazovima koji proizlaze iz njih. Pritom je istaknuo da događanja u arapskom svijetu, odnosno masovni pokreti u tim zemljama su prilika za demokratizaciju tog dijela svijeta, ali izazov za sigurnost. "Suočeni smo sa sigurnosnim izazovima", istaknuo je ministar Božinović te dodao "da se ne smiju podcijeniti različite marginalne skupine koje bi mogle profitirati od promjena na jugu Sredozemlja". Terorističke bi skupine mogle iskoristiti složenu situaciju, poput one u Jemenu. I Hrvatska bi mogla biti ugrožena zbog svoje dugačke morske granice, dodao je. "Europa može pomoći u demokratskoj transformaciji sjevera Afrike, ali uz razumijevanje kulture i politike regije", naglasio je Božinović. "Izmijenjena situacija u Mediteranu također pruža mogućnosti da se pomogne narodima sjeverne Afrike i Bliskog istoka koji bi također trebali dobiti šansu da razviju svoje društvo kao i zemlje u drugim regijama, u prijašnjim valovima demokratizacije. Njihova dobit može biti i naša korist tako što ćemo dobiti stabilno i demokratski uređeno susjedstvo", rekao je Božinović.

Snimio Josip KOPI

7

Ciparski ministar vanjskih poslova Marcosa Kyprianua istaknuo je da je nužno pomoći stanovništvu sjevera Afrike da demokratizacija ne bude uzrok nestabilnosti. "Ne treba dopustiti da proces demokratizacije iskoriste ekstremisti. EU mora narodima sjevera Afrike pomoći da stvore političku i ekonomsku infrastrukturu, a za to su ulaganja važna. Finansijska je pomoć dobra, ali ona ne stvara gospodarstvo", rekao je. "Zaoštravanje odnosa prema Izraelu imalo bi negativan utjecaj na mirovni proces na Bliskome istoku. Priljev velikoga vala imigranata u južne zemlje EU-a može biti razlog destabiliziranja tih zemalja koje su već preopterećene imigrantima, a i ekonomski su ranjive i teško pogodene gospodarskom krizom", istaknuo je ciparski ministar vanjskih poslova. Stefanie Babst, zamjenica pomoćnika glavnog tajnika NATO-a za javnu diplomaciju je istaknula da događanja u arapskome svijetu donose novi poticaj za promjene na sjeveru Afrike. Emina LIŠIĆ

Ministar Božinović s američkim senatorom Begichem

Ministar obrane Davor Božinović sastao se 8. srpnja, tijekom održavanja Croatia sumita 2011. u Dubrovniku, s američkim senatorom hrvatskog podrijetla Markom Begichem iz savezne države Aljaske.

Tijekom susreta istaknuta je dosadašnja uspješna suradnja dviju zemalja te je bilo riječi i o dugogodišnjoj uspješnoj suradnji oružanih snaga dviju zemalja. Ministar Božinović zahvalio je senatoru Begichu na pruženoj potpori Republici Hrvatskoj na njezinu putu u euroatlantske integracije, njegovu angažiranju u

jačanju bilateralnih odnosa između RH i SAD-a, kao i na pomoći Vlade SAD-a različitim programima donacije Oružanim snagama RH. Božinović je naglasio i vrlo uspješnu suradnju s Nacionalnom gardom Minnesota, čiji pripadnici zajedno s pripadnicima OSRH-a sudjeluju u misiji ISAF u Afganistanu te je istaknuo da se ovih dana obilježava 15 godina od uspostave te suradnje.

Senator Begich je tijekom susreta istaknuo da SAD daju veliku važnost odnosima s Hrvatskom, koju vide kao saveznika i prirodnog regionalnog

vođu te da su bilateralni odnosi vrlo bogati i raznovrsni. Također je naglasio da Hrvatska, iako mlada članica u euroatlantskim integracijama, može poslužiti kao dobar primjer u regiji, kao zemlja koja je u relativno kratkom vremenu postigla važne rezultate.

Senator Mark Begich prvi je senator hrvatskog podrijetla u američkom Senatu. Njegov trogodišnji mandat u Senatu ponajprije je usredotočen na jačanje ekonomske politike Aljaske. Između ostalog član je i Odbora za oružane snage Senata. Ovo je njegov prvi posjet Republici Hrvatskoj. E. L.

Lana KUNIĆ, foto NATO

Uspješno primijenjena Rezolucija

Naš mandat je jasan, a Rezolucija 1973 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda ovlašćuje upotrebu sredstava da bi se spriječili napadi na civile, i NATO zajedno s partnerima iz regije radi potpuno u skladu s tim mandatom, poručio je još jednom glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen nakon sjednice Vijeća NATO-Rusije održane u Sočiju. Odgovarajući na pitanja novinara Rasmussen je kazao da će libijski narod oblikovati budućnost svoje zemlje, a misiji koju NATO provodi zajedno s partnerima cilj su jedino vojni ciljevi. "Ciljevi su – potpuni kraj napada na sve civile, povlačenje Gadafijevih snaga te nesmetan pristup humanitarne pomoći", podsjetio je glavni tajnik. Istaknuo je da je NATO dobio mandat u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti da poduzme sve mjere potrebne za zaštitu civila od napada, a u čemu je do sada bio uspješan. "Spriječili smo pokolj libijskog stanovništva što znači da smo uspješno primijenili Rezoluciju", rekao je.

Dok sukobi u Libiji i dalje traju, toj je zemlji Turska obećala dati 200 milijuna dolara pomoći i to Prijelaznom nacionalnom vijeću libijskih pobunjenika, a Moameru Gadafiju poručili su da je vrijeme da napusti Libiju. Inače pobunjenici su Gadafiju poručili da može svoju mirovinu odživjeti u Libiji, no samo ako se odrekne svake vlasti. Libijski se pobunjenici pripremaju za nove prodore s jugozapadu prema Tripoliju. Da Gadaffi mora odstupiti te olakšati tranziciju, tom je čelniku još jednom poručila i američka državna tajnica Hillary Clinton, reagirajući na prijetnje libijskog čelnika da će se osvetiti Evropi. Apel da se u libijskom sukobu strogo mora poštivati mandat UN-a kojim se dopušta vojna akcija ondje, upućen je i iz Kine.

U zračnom napadu ubijen vođa talibanske mreže

Jednog od važnih vođa talibanske mreže Hakani, Ismaila Jana, ubile su u zračnom napadu NATO-ove snage u Afganistanu. Riječ je o jednom od vođa za kojega se sumnja da je umiješan u napad poči-

njen početkom prošloga tjedna na hotel Intercontinental u Kabulu, a u kojem je smrtno stradalo 12 osoba, stoji u priopćenju Saveza. "Ismail Jan, jedan od pomoćnika zapovjednika mreže Hakani u Afganistanu, Hadžija Mali Kana te još nekoliko pripadnika Hakanija, ubijeno je u zračnom napadu u jugoistočnoj pokrajini Paktiji", stoji u ISAF-ovu priopćenju. U ISAF-u ističu i da je Jan bio na čelu skupine od tridesetak pobunjenika koji su vodili napade na afganistanske i NATO-ove vojne snage u pokrajinama Paktiji i Kost, talibanskim

uporištim smještenim duž pakistanske granice iza kojih se nalazi Sjeverni Vaziristan - baza mreže Hakani. Inače, mreža je ime dobila po mudžahedinskom zapovjedniku Džalaludinu Hakaniju koji se osamdesetih borio protiv sovjetske invazije.

NATO ne planira intervenirati u Siriji

Sjevernoatlantski savez ne planira intervenirati u Siriji, potvrdio je tijekom posjeta Beču glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen te ujedno osudio nasilje sirijskih snaga sigurnosti nad civilima. "Ne planiramo intervenirati u Siriji. U Libiji djelujemo na osnovi mandata UN-a i uz potporu zemalja u regiji. Nema sličnih uvjeta

za to u Siriji”, kazao je Rasmussen nakon sastanka s austrijskim ministrom vanjskih poslova Michaelom Spindeleggerom. Glavni je tajnik, s druge strane, oštro osudio ponašanje sirijskih snaga sigurnosti i napade na civile. Naime, od 15. ožujka i početka pobune protiv sirijskog predsjednika Bašara al-Asada ondje je poginulo više od 1300 civila, a 10 000 je uhićeno. Isto tako nekoliko tisuća ljudi pobjeglo je u Tursku i Libanon.

Tijekom svog boravka u Austriji Rasmussen je prvi put posjetio i sjedište OEES-a te ustvrdio da je ona ključni dio europske sigurnosne arhitekture. „OEES je postao stjegonoša demokracije. Vi dajete važan doprinos u sprečavanju sukoba“, rekao je glavni tajnik podsjetivši da su tijekom posljednjih 20 godina NATO i OEES zajedno pomagali vratiti sigurnost i stabilnost na Balkan. Rasmussen je kazao i da je uoči posjeta Beču, posjetio i Crnu Goru, gdje je iznio svoju viziju zapadnog Balkana. Podsjetio je da je uhićenje Ratka Mladića dalo priliku da se zatvori krvavo poglavje balkanske povijesti. Govoreći o novim prijetnjama, Rasmussen je istaknuo da je svejedno živimo li u Austriji, Albaniji ili Velikoj Britaniji, jer su sve te zemlje suočene sa zajedničkim izazovima, poput cyber-terorizma, a zajednički je cilj raditi da bi se pronašlo rješenje. „Terorizam je još jedan velik problem kojim se NATO i OEES moraju baviti, a naše se organizacije redovito susreću da bi raspravljale o tim prijetnjama“, rekao je glavni tajnik.

General Petraeus potvrđen za novog direktora CIA-e

Senat Sjedinjenih Država potvrdio je generala Davida Petraeus-a, sadašnjeg zapovjednika američkih i NATO-ovih snaga u Afganistanu, za novog direktora Središnje obaveštajne službe SAD-a, CIA-e. Naime, za njegovo imenovanje glasovalo je 94 senatora, a niti jedan glas nije bio protiv. General bi trebao svoju zapovjedničku dužnost u Kabulu zaključiti u srpnju i potom u rujnu započeti svoju civilnu dužnost u CIA-i. Do tada će direktorskou dužnost u obaveštajnoj agenciji obnašati zamjenik direktora CIA-e Michael Morell.

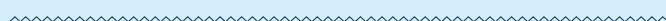

Kanada završila sudjelovanje u Afganistanu

Kanada koja je svoju borbenu misiju započela u Afganistanu 2002. godine, potkraj prošloga tjedna službeno ju je završila. Misija je tu zemlju, a u sklopu koje je u Afganistanu bilo raspoređeno 3000 vojnika, stajala više od 11 milijuna kuna. Tijekom ceremonije u zračnoj bazi Kandahar, na jugu Afga-

nistana, zapovjednik kanadskih snaga general Dean Milner, zapovjedništvo je predao američkoj vojsci. Inače, kanadski je kontingenat bio smješten u samom srcu talibanske pobune, a odluku o završetku misije je 2008. donijela vlada Stephen Harpera. Prema službenim podacima, u Afganistanu je služilo ukupno oko 5500 kanadskih vojnika, a život je ondje izgubilo njih 157.

Snage NATO-a uništile raketnu bateriju

Jednu raketnu bateriju koju su snage Moamera Gadafija sakrile u civilnim zgradama, a kojom je bila napadana luka u Misrati, uništile su snage NATO-a tijekom ovoga vikenda. Napad je, kako je priopćeno iz Saveza, izveo zrakoplov NATO-a nekoliko sati nakon objave prijetnje pukovnika Gadafija da će napasti Europu. General Charles Bouchard, zapovjednik NATO-ove akcije, iskoristio je priliku i za kritiku na račun libijskog režima i to zbog uporabe civilnih zgrada. Napomenuo je da je Gadafijev režim pokazao koliko prezire svoje sunarodnjake koristeći se civilnim zgradama u vojne svrhe. Inače, da se od akcije u Libiji neće odustati još jednom je na svojoj redovitoj konferenciji za medije, nakon sastanka u Sočiju, potvrdio glavni tajnik NATO-a, Anders Fogh Rasmussen. Istaknuo je da je Gadaffi još uvijek prijetnja te da je, unatoč činjenici što libijski čelnik pokušava NATO prikazati kao problem, u toj zemlji spriječen pokolj.

Tijekom sastanka potvrđena je predanost jačanju odnosa sa zemljama potpisnicama te produživanju suradnje razvojem regionalnih inicijativa. Razgovaralo se o odnosima u regiji kao dijelu zajedničkih napora u očuvanju trajnog mira i stabilnosti te je naglašena potreba za sveobuhvatnim, integriranim i interoperabilnim sustavom u pružanju regionalne slike zračnog prostora.

14. konferencija načelnika glavnih stožera zemalja potpisnica A-5

Četrnaesta konferencija načelnika glavnih stožera zemalja potpisnica Američko-jadranske povelje (A-5) održana je 27. i 28. lipnja u Garmisch-Partenkirchenu u Saveznoj Republici Njemačkoj. Predsjedatelj i domaćin konferencije bio je zamjenik zapovjednika Zapovjedništva SAD-a za Europu general-pukovnik John D. Gardner koji je pozdravio nazočne te je naglasio važnost susreta i važnost Američko-jadranske povelje kao simbola uspješne suradnje.

Na kraju konferencije potpisana je zajednička izjava u kojoj je ponajprije potvrđena predanost jačanju suradnje unutar Povelje. Tijekom sastanka

potvrđena je predanost jačanju odnosa sa zemljama potpisnicama te produživanju suradnje razvojem regionalnih inicijativa. Razgovaralo se o odnosima u regiji kao dijelu zajedničkih napora u očuvanju trajnog mira i stabilnosti te je rečeno da postoji potreba za regionalnim pristupom u izgradnji, poboljšanju i održavanju ključnih sposobnosti i znanja. Naglašena je i potreba za sveobuhvatnim, integriranim i interoperabilnim sustavom u pružanju regionalne slike zračnog prostora.

Tijekom rasprave istaknuta je važnost regionalnih obučnih aktivnosti, a identificirane su vježbe koje se mogu proširiti i pozvati na veće sudjelovanje te

obuhvatiti i regionalni pristup sigurnosti i sustavu odgovora na krizne situacije, posebice humanitarnu i pomoći u slučaju katastrofa. Uz to su i razmotreni konceptualni prijedlozi novih inicijativa u obuci, a snažnu potporu je dobila kombinirana obuka za premeštaj u misije i integrirana obuka uz sudjelovanje partnerskih saveznih država.

Ovom konferencijom načelnika glavnih stožera zemalja potpisnica potvrđeno je još jednom da je Američko-jadranska povelja iz 2003. godine instrument razvoja pozitivne klime za daljnje jačanje sigurnosti u regiji. Održavanje sljedećeg sastanka najavljeno je za jesen 2011. u Republici Hrvatskoj.

Izjavu su potpisali: zamjenik zapovjednika Zapovjedništva SAD-a za Europu general-pukovnik John Gardner, načelnik obrane Republike Albanije brigadni general Maksim Malaj, zamjenik načelnika Glavnog stožera Bosne i Hercegovine general-bojnik Rizvo Pleh, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general-pukovnik Drago Lovrić, načelnik Glavnog stožera Republike Makedonije general-pukovnik Miroslav Stojanovski i načelnik Glavnog stožera Crne Gore viceadmiral Dragan Samardžić koji su izrazili svoju zahvalnost Zapovjedništvu Sjedinjenih Američkih Država za Europu na domaćinstvu konferencije, Zapovjedništvu združenih snaga u Napulju na njihovoj stalnoj potpori Jadranskoj povelji i doprinosu ovom sastanku te Srbiji i Sloveniji na pribivanju i doprinosu u razmjeni gledišta i ideja s članicama Jadranske povelje.

OJI

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Davor KIRIN

Zamjenik načelnika GS OSRH-a za operacije kontraadmiral Zdenko Simičić izrazio je zadovoljstvo viđenom vježbom te izjavio da je Hrvatska već pokazala spremnost za suradnju s partnerima te za zajedničke aktivnosti u prevenciji i borbi protiv terorizma

Vježbom BSD-a završen seminar o borbi protiv terorizma

U vojarni "Kovčanje" na Malom Lošinju 30. lipnja završen je seminar za visoke civilne dužnosnike o borbi protiv terorizma "The Nexus of Terrorism", a koji su zajednički organizirali MORH i GS OSRH, Bojna za specijalna djelovanja te Joint Special Operations University (JSOU) kao dio Zapovjedništva specijalnih snaga SAD-a.

Trodnevni seminar, koji započeo 28. lipnja, obuhvatio je sljedeće teme: vrste i oblici terorističkih ugroza u globalnom okruženju, načini borbe protiv njih te, posebno, nacionalne i nadnacionalne prijetnje sigurnosti koje su posljedica ilegalnih i kriminalnih djelatnosti - krijumčarenja, trgovine ljudima, piratstva i krijumčarenja droge. Seminar je završio metodsko-pokaznom vježbom koju su izveli pripadnici 3. satnije za specijalna djelovanja BSD-a te pripadnici HRZ-a i HRM-a.

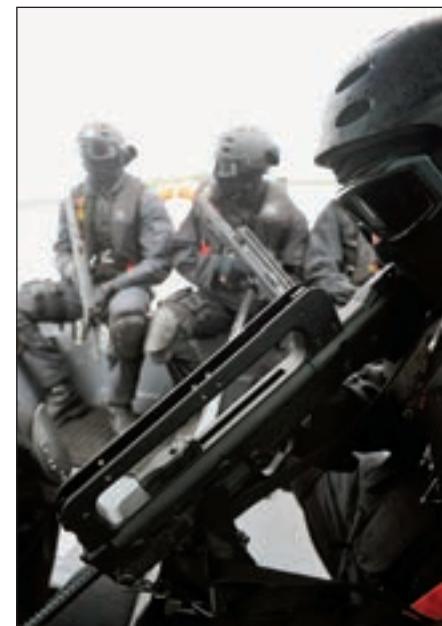
Završetku seminara i pokaznoj vježbi nazočili su državni tajnik MORH-a Pjer Šimunović, zamjenik načelnika GS OSRH-a za operacije kontraadmiral Zdenko Simičić, zapovjednik BSD-a brigadir Nikola Županić, predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstva financija, Državnog odvjetništva RH, Ureda vijeća za nacionalnu sigurnost, Državne uprave za zaštitu i spašavanje i dru-

gi, dok su JSOU predstavljali Gordon Scott, Chuck Ricks, Joseph Celesti i Rob Mitchell. Tijekom vježbe demonstrirano je zaustavljanje i zauzimanje broda na kojem se nalazi krijumčareno naoružanje.

Sudionici vježbe su prikazali kako se, u dobro koordiniranoj akciji, provodi istodobno osiguranje sumnjivog broda s mora, nasilan ulazak na brod s mora i iz zraka te osiguranje iz zraka. U vježbi su sudjelovali brod DB 82, jurišni borbeni čamci "Bljesak" i "Oluja" te helikopter Mi 171 Sh.

Nakon završetka vježbe, državni je tajnik Pjer Šimunović rekao: "Hrvatska je vjerodstojna članica međunarodne zajednice i NATO-a, i kao takva se zalaže za sveobuhvatni, zajednički pristup u borbi protiv terorizma - kako protiv njegovih posljedica tako i protiv njegovih uzroka. U tom smislu nam je suradnja sa SAD-om dragocjena, oni su naši strateški saveznici, a ovaj trodnevni seminar je potvrda važnosti i uspješnosti te suradnje."

Zamjenik načelnika GS OSRH-a za operacije kontraadmiral Zdenko Simičić izrazio je zadovoljstvo viđenom vježbom te je izjavio da je Hrvatska već pokazala spremnost za suradnju s partnerima te za zajedničke aktivnosti u prevenciji i borbi protiv terorizma.

"I angažiranje hrvatskih Oružanih snaga u misiji ISAF-a u Afganistanu, gdje naši pripadnici provode obuku pripadnika ANA-e, jest jedan oblik borbe međunarodne zajednice protiv terorizma u kojoj svoj doprinos daje i Republika Hrvatska. Borba protiv terorizma je stalna borba, ona zahtijeva mnogo rada, naporu i mnogo ovakvih dogadaja", rekao je kontraadmiral Simičić te je na kraju pohvalio sve sudionike vježbe. ■

Sudionici vježbe su prikazali kako se, u dobro koordiniranoj akciji, provodi istodobno osiguranje sumnjivog broda s mora, nasilan ulazak na brod s mora i iz zraka te osiguranje iz zraka

Sudionici seminar

Lada PULJIZEVIĆ, Fotoarhiva postrojbe

Danas su u postrojbi dostignuti visoko zahtijevani standardi i u kvaliteti izobrazbe i u stručnosti pirotehničara čemu svakako pridonosi i bogato iskustvo djelatnika – pirotehničara stečeno u radu s velikim brojem raznih vrsta ubojnih sredstava. Zacijelo najopasnija zadaća u radu s UbS-om jest zbrinjavanje uništavanjem otpisanih ubojnih sredstava koje se provodi njihovom detonacijom na posebnom mjestu unutar vojnih poligona, a koje zahtijeva posebne mjere stručnosti, obučenosti, iskustva i psihofizičke sposobnosti pirotehničara

Poručnica
Dubravka
Kos

Bojna za opskrbu, kao provedbena sastavnica Zapovjedništva za potporu, provodi sve zadaće oko prijama, skladištenja, čuvanja i održavanja, kao i opskrbe strateških pričuva ubojnih sredstava (UbS) postrojbama OSRH u zemlji, ali i onim sastavnicama OSRH-a koje se nalaze u mirovnim misijama.

Djelatnici Bojne za opskrbu koji se bave ovim poslom, a riječ je o pirotehničarima, prolaze zahtjevne i redovite liječničke preglede. Prije nego dobiju certifikat za obavljanje ovog posla, moraju završiti izobrazbu u trajanju od šest mjeseci, odnosno 850 nastavnih sati koje provode na predavanjima u posebno opremljenim kabinetima u Đakovu, nakon čega

Uništavanje UbS-a posebno je odgovoran posao

Tijekom 2010. godine, obavljajući različite stupnjeve propisanog održavanja, pirotehničari Bojne za opskrbu pregledali su više od 55 000 komada različitih klasičnih ubojnih sredstava te više od 24 000 komada raketnih ubojnih sredstava

POSAO PUN RIZIKA

slijedi stažiranje u postrojbama Bojne za opskrbu u trajanju od dvije godine. Tako koncipirana obuka osigurava najviše standarde kvalificiranosti i stručnosti pirotehničara, njihovu sposobljenost za rad s različitim sredstvima i sposobnost za provođenje svih razina održavanja UbS-a.

Poručnica Dubravka Kos je djevojka koja, predstavljajući nam se u vojarni u Velikoj Buni, za sebe kaže da je tehnolog za vojnospakleni kompleks koji skladišti ubojna sredstva i objašnjava nam: "To znači biti kompletno odgovoran za sve tehnološke procese koji se odvijaju u jednom skladištu koje skladišti ubojna sredstva. Tehnolog vodi brigu o procesima oko uskladištenje, iskladištenja, pravilnog razmještaja i slaganja UbS-a. Tehnolog je zadužen i za dokumentaciju koja se vodi za skladište, brine o kompletном stanju skladišnog prostora, o tome jesu li atestirane gromobranske i elektroinstalacije te je li UbS atestiran. Ja sam časnica koja nadgleda rad svojih podređenih u skladištu, dok oni rade sve ono što treba raditi s UbS-om".

Ti tehnološki procesi koje nam je poručnica Kos pokušala približiti obuhvaćaju sve: od smještaja, čuvanja, nadzora i dostave ubojnih sredstava do njegova uništavanja. Pirotehničari će tako, provodeći propisani prvi stupanj održavanja, skladištiti, čuvati i obavljati vizualni pregled UbS-a. Na redovitom, drugom stupnju održavanja ubojno sredstvo će rastavljati na dijelove, odvijati navoje, gledati ima li korozije i ulegnuća na košuljicama pa će, ako se pokaže potrebnim, obaviti sitne popravke ili zamjenu manjih dijelova. Treći i najviši stupanj održavanja jest remont UbS-a. "Remont podrazumijeva kompletну zamjenu dijelova ili instrumenata UbS-a. Tu je još i uništavanje UbS-a, što je posebno odgovoran posao. Zapravo, sve vezano s UbS-om je opasan i odgovoran posao. Pirotehničari su

Delaboracija i uništavanje UbS-a smatraju se najopasnijim i najodgovornijim poslovima pirotehničara, a zahtijevaju veliko znanje i iskustvo, izvanredno dobro poznavanje UbS-a s kojim se radi i timski rad na najvišoj razini. Ekipu pirotehničara koja radi na poslovima uništavanja UbS-a čini zapovjednik uništavanja, voditelj radova, šest pirotehničara, rukovatelj radnog stroja i vozač. Svaka takva ekipa je, tijekom posljednjih sedam godina, u prosjeku godišnje uništila oko 100 tona UbS-a

13

Nakon završetka stručnog stažiranja koje traje godinu, a po potrebi i dvije, pirotehničari pristupaju polaganju završnih ispita, a kruna svega je ispitna zadaća koju provode samostalno na terenu pred stručnim ispitnim povjerenstvom. Kad uspješno položi ispit, svaki pirotehničar dobiva certifikat o stručnosti kojim je osposobljen za samostalno obavljanje svih poslova iz djelokruga održavanja UbS-a i I. i II. razini

svjesni rizika - oni s tim rizikom svakoga dana odlaze na posao. No, baš zato je iznimno važno strogo se držati svih radnji propisanih u elaboratima kao i svih propisanih pravila rada s UbS-om. Tada su mogućnosti za izvanredan događaj svedene na minimum, a vjerojatnost stradavanja vrlo rijetka", kaže naša sugovornica. Što je dulje slušamo, sve jasnije nam se nameće pitanje: "Jeste li, kao dijete, baš o tome maštali? Kako ste uopće odlučili postati pirotehničar?" Poručnica Kos se nasmije pa kaže: "Odlučila sam igrom slučaja. Završila sam studij pirotehnologije u Velikoj Gorici. Kada sam ga upisivala, nisam ni znala što je to, a onda sam shvatila koliko je to zanimljivo i neobično. Poslije sam se prijavila na natječaj koji je raspisao MORH, prošla sam, završila specijalističku obuku u Požegi pa dvogodišnje stažiranje i... evo me tu."

Danas su u postrojbi dostignuti visoko zahtijevani standardi i u kvaliteti izobrazbe i u stručnosti pirotehničara čemu svakako pridonosi i bogato iskustvo djelatnika – pirotehničara stečeno u radu s velikim brojem raznih vrsta ubojnih sredstava. Zajedno najopasnija zadaća u radu s UbS-om je zbrinjavanje uništavanjem otpisanih ubojnih sredstava koje se provodi njihovom detonacijom na posebnom mjestu unutar vojnih poligona, a koje zahtijeva posebne mjere stručnosti, obučenosti, iskustva i psihofizičke sposobnosti pirotehničara. ■

Samo mali broj najkvalitetnijih i najmotiviranijih dočasnika dostići će ovu razinu. Kada dočasnik postane časnički namjesnik, prepoznat je njegov profesionalizam i kvalitete i godine rada. Odaje mu se priznanje za sve postignuto, ali tek sada od njega se očekuje najviše

ČASNIČKI NAMJESNIK

Promaknuće u čin časničkog namjesnika označava vrhunac karijere svakog dočasnika. Dugogodišnji rad, usavršavanje, školovanje, stručnost i profesionalizam rezultiraju postavljanjem na najviše dužnosti u dočasničkom lancu potpore (prvi dočasnik bojne, pukovnije, brigade, grane OSRH-a) ili na najodgovornije dužnosti unutar stožera postrojbi i zapovjedništava Hrvatske kopnene vojske.

Samo mali broj najkvalitetnijih i najmotiviranijih dočasnika dostići će ovu razinu. Kada dočasnik postane časnički namjesnik, prepoznat je njegov profesionalizam i kvalitete i godine rada. Odaje mu se priznanje za sve postignuto, ali tek sada od njega se očekuje najviše.

Časnički namjesnici su zapovjednikov glavni savjetnik o svim pitanjima povezanim oko vojnika i dočasnika. Besprijekorno

Izvod iz NATO-ove Strategije i smjernica za dočasnike:

OR 9- ČASNIČKI NAMJESNIK

Najiskusniji je dočasnik, vođa, unutar NATO-ove strukture. Koristi se razvijenim sposobnostima vođenja i velikim iskustvom radi uspješne primjene planova i upravljanja u provedbi zajedničkih zadaća. Savjetuje stožerno osoblje, obučava i mentorira podređene, koordinira i nadzire obuku. Prati djelotvornost postrojbe i održava standarde. Časnički je namjesnik uzor za sve dočasnike

poznavanje pravila i standarda, samoinicijativnost, odanost, čast i predanost dužnosti, samo su neke vrijednosti koje svi časnički namjesnici moraju imati i zagovarati.

Odluke i savjeti dani zapovjednicima utjecat će na veliki broj vojnika i dočasnika. Časničkim namjesnicima prvim dočasnicima, dodijeljen je golem autoritet, ali isto tako, dodijeljena im je još veća odgovornost. Autoritet koji imaju mogu djelomično

predati podređenima, ali nikada ne mogu predati odgovornost koja uvijek ostaje na njima.

Ovim člankom zaključujemo serijal o dočasnicima Hrvatske kopnene vojske. Želimo se prisjetiti svih dočasnika koji su svojim radom, profesionalizmom i domoljubljem ugradili dio sebe u stvaranje i razvoj Hrvatske kopnene vojske. Želimo se prisjetiti svih naših dočasnika koji su položili svoje živote u obrani Republike Hrvatske, svih naših dočasnika koji su ranjeni u borbenim djelovanjima. Želimo se prisjetiti svih naših dočasnika koji danas časno obnašaju svoje dužnosti u Afganistanu, na Golalu i

OR 9- PRVI DOČASNIK (Command Senior Enlisted Leader)

Ovaj ključni vođa, na vrhu dočasničke piramide, služi kao savjetnik zapovjedniku, voditeljima stožernog osoblja. Savjetuje zapovjednike o svim pitanjima oko dočasnika. On ili ona osiguravaju poštivanje pravila, standarda izvedbe, provedbu djelotvorne obuke i održavanje stege unutar postrojbe/ustanove. Nadzire profesionalni razvoj dočasnika za vrijeme njihova rada u NATO-ovoj zapovjednoj strukturi. On ili ona osiguravaju miran, razuman i točan savjet pun energije i entuzijazma koji nikada ne slabi, čak ni u najtežim trenucima. Časnički namjesnik je primjer značenja dočasnika u NATO savezu

drugim međunarodnim vojnim operacijama i NATO institucijama. Svi oni su nam najbolja motivacija za daljnji rad i razvoj budućih vojnika, dočasnika i Hrvatske kopnene vojske u cjelini.

NATO savez provodi izobrazbu dočasnika ove razine (OR 9) u sklopu naprednog tečaja vođenja (Advanced Leadership Course) u Švicarskoj te istoimenim tečajem u NATO-ovoj školi u Oberammergauu, Republika Njemačka. U NATO-ovoj školi se provodi i tečaj za prve dočasne (Command Senior Enlisted Leader Course) koji su predviđeni za najviše dužnosti u NATO savezu ili matičnim zemljama.

Časnički namjesnik Josip Barić, Zapovjedništvo HKoV-a

 Od rujna 2007. sam na dužnosti dočasnika za operativno planiranje u Odjelu G-3 Z HKoV-a.

Prije toga, tijekom vojne karijere, bio sam gardist, zapovjednik desetine, operativni dočasnik u S-3 bojne te prvi dočasnik 1. gardijske brigade.

Ukupno sam 17 i pol godina dočasnik, a najljepše uspomene me vežu za Domovinski rat, kada je izreka koju danas svaki dočasnik govori iz srca: "ja sam dočasnik, vođa vojnika" bila stvarnost, te golema odgovornost, jer smo svoje vojниke vodili u život-

no opasne situacije, dijelili s njima strahove, rovove, vrućine i hladnoće. No najljepše je bilo podijeliti s njima osjećaj ponosa nakon pobjede, nakon godina obučavanja, godina čekanja i patnje. Dočasnik je, neovisno o dužnosti koju obnaša, uzor vojnicima. O nama ponajviše ovise kakvi će naši vojnici biti, i koji će put u karijeri odabrati.

Stoga držim da svaki dočasnik mora biti svjestan odgovornosti za pripremu svojih vojnika na iznimno teške situacije u koje ih poziv koji su odabrali može dovesti, odgovornosti za prepoznavanje vrlina i usmjeravanje vojnika na razvoj. Profesionalnim razvojem

vojnika utječemo i na njegov cijelokupni životni put. Samo dobro obučen dočasnik, koji je spremam svakodnevno učiti i usavršavati se, može ispuniti zahtjeve koje će pred njega stavljati njegovi vojnici, nadređeni, ili kolege iz dočasnicičkog zbora.

Iz osobnog iskustva mogu reći da se svaki sat uložen u osobno usavršavanje višestruko isplaćuje u konačnici, a svaki propust ili nemarnost može imati iznimno visoku cijenu. Osobito danas, kada Oružane snage RH aktivno sudjeluju u

međunarodnim vojnim operacijama, mi dočasnici nemamo pravo na pogreške, jer bi nas one pratile cijeli život. Kao dočasnicički zbor u cjelini možemo biti ponosni na napredak koji smo ostvarili od njegova osnutka, na pohvale koje naši vojnici svakodnevno primaju radeći zajedno s vojnicima iz drugih zemalja. To je ponajprije naša zasluga, ali i obveza za daljnji rad. U vremenu razvoja novih tehnologija i novih opasnosti sama institucionalna izobrazba neće moći obuhvatiti sve, te su i zbog toga

samousavršavanje i razmjena iskustava s kolegama dočasnicima, kako našim tako i kolegama iz oružanih snaga drugih zemalja, danas osobito važni.

Moja današnja dužnost se uvelike oslanja na znanja i iskustva koja sam prikuplja svih ovih godina. Rad u zapovjedništvu je iznimno dinamičan, zahtjevan, i bez obzira na dužnost, nije usko vezan sa strukom. Što je najvažnije, pruža mogućnost dalnjeg učenja, usavršavanja i stjecanja novih iskustava.

Časnički namjesnik Miroslav Besten, Gardijska motorizirana brigada

Na dužnosti sam 1. dočasnika Topničko-raketne bojne Gardijske motorizirane brigade. Postrojba je smještena na Vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" u Slunju. Na dužnosti sam prvog dočasnika od 1999. godine i jedan sam od najstarijih u tome.

Razvoj od vojnika do prvog dočasnika tekući mi je preko zapovjednika računateljske desetine, Temeljne dočasnicičke izobrazbe, MPRI DTAP programa, dočasnika voda te pilot-programa dočasnicičkog lanca potpore u 1.

gbr od 1997. do 1999. kada i službeno dobivam raspored na dužnost na kojoj se i danas nalazim.

Trenutačno sam na pripremama za odlazak u Afganistan kao dio instruktorskog tima topništva.

Dužnost prvog dočasnika u topništvu je važna karika u DLP-u zbog svih specifičnosti postrojbe za borbenu potporu i zahtjeva, uz temeljne dočasnicičke sposobnosti, i tehničko-taktičke stručnosti te golemo iskustvo.

Prvi dočasnicički čin dobio sam 20. travnja 1992. kao zapovjednik diverzantske desetine. Ratni i mirnodopski dočasnik se razlikuju u nastajanju, ali u biti su ista odgovornost za ljudi i sredstva što je velika čast za vojnika koju mu pruža domovina. Poziv dočasnika je za nepripremljene jako stresan zbog velike odgovornosti, ali skupljanjem iskustava takve zapreke se svladavaju.

Svaki je dočasnik zadovoljan ako uspije prenijeti znanje na druge i stvoriti uvjete za operabilnost dodijeljene postrojbe, tima. Danas se obučavamo kako ćemo se boriti, kako bismo mogli preživjeti u nekoj budućoj ratnoj situaciji i u tome ratna iskustva dolaze do izražaja.

Mladi vojnici danas u dočasniku vide osobu koja će ih voditi u raznim situacijama, donositi odluke i preuzimati odgovornost u rješavanju svih njihovih problema. Isto tako ga vide i kao kariku između vojnika i časnika, odnosno zapovjednika. Mladi časnici dolaze u sustav iz civilnih fakulteta dok se dočasnik razvija iz vojnika vojnim sustavom obuke.

Samim tim i časnici u dočasniku vide svog prvog savjetnika i obučavatelja.

Praćenjem vojnika od ulaska u vojni sustav, njegovim obučavanjem u postrojbi, na vidjelo izlaze njegove sposobnosti koje rezultiraju dodjelom prvog dočasnicičkog čina. Savjesnost i samoinicijativnost u svladavanju izazova vojnog poziva rezultirat će razvojem vojničkih vrijednosti. Hrvatska kopnena vojska je najveća grana u OSRH-u sa širokim spektrom specijalnosti. Biti karika u dočasnicičkom lancu potpore tako raznolikog sustava zahtjeva visoku razinu profesionalizma, obučenosti i iskustva od svih prvih dočasnika. Upravo je taj profesionalizam i obučenost naših dočasnika iznimno cijenjen i izvan granica RH te postavlja veliki izazov pred buduće generacije dočasnika.

Akrogrupa "Krila Oluje" u Austriji

Akrogrupa HRZ-a i PZO-a "Krila Oluje" sudjelovala je 1. i 2. srpnja u Zeltwegu (Austrija) na zrakoplovnoj priredbi koja se održala u sklopu programa obilježavanja 100. godišnjice vojnog letenja u Austriji, a na kojoj je sudjelovalo šest vojnih zrakoplovnih akrobatskih skupina iz 21 ratnog zrakoplovstva.

Nastup "Krila Oluje" uživo je vidjelo više od 300 000 gledatelja, a hrvatskim su pilotima na njihovim nastupima čestitali i uručili prigodno priznanje guverner pokrajine Štajerske Franz Voves, zapovjednik Operativnog zapovjedništva OS Republike Austrije Gunter Hofler te zapovjednik Zrakoplovne komponente OS-a Republike Austrije brigadni general Karl Gruber. U sklopu ove priredbe, pripadnici "Krila

Oluje" posjetili su zrakoplovni muzej u zrakoplovnoj bazi Zeltweg u kojem je izložen zrakoplov MiG-21 kojim je pilot HRZ-a i PZO-a Rudolf Perešin izveo povijesni prelet iz redova tadašnje JNA u zračnu luku Klagenfurt.

OJI

18. memorijalni malonogometni turnir "Mario Babić"

Snimio Krešimir BABIĆ

Ove je godine 18. memorijalni malonogometni turnir "Mario Babić" u spomen istoimenom prvom poginulom branitelju općine Trešnjevka, pripadniku 149. trešnjevačke brigade Hrvatske vojske održan sredinom lipnja na sportskim terenima Centra za odgoj i obrazovanje u Zagrebu.

Od malog lokalnog turnira, kakav je bio u svom prvom izdanju 1994. godine, danas je to turnir šireg značenja te se sada održava ne samo u spomen na prvog poginulog branitelja općine Trešnjevka, Mariju Babić već i za sve branitelje koji su dali svoj život za hrvatsku slobodu.

Ekipe mogu nastupiti jedino uz pozivnicu organizatora. U pravilu se pozivaju ugledne ekipe koje su bile finalisti ili su osvajale okolne turnire i lige te ekipe sponzora i braniteljskih udruga.

Na turniru je nastupilo 17 momčadi među kojima su bile malonogometne ekipe "Dinamo iz Knina" te prvi put malonogometna ekipa hrvatskih branitelja iz Rame. Posebno zadovoljstvo izazvalo je i sudjelovanje malonogometne ekipe "Župa sv. Marka Križevčanina" iz istoimene crkve u Selskoj cesti u Zagrebu. U finalnom ogledu malonogometnih ekipa "Kustošija" i "Servis Candy Priegelhoff" pobjednički pehar osvojila je momčad "Kustošije" koja je pobijedila rezultatom 8:1.

Svečani čin otvaranja i zatvaranja turnira i ove godine pripao je profesoru Alenu Bartošu, predsjedniku Udruge za šport i rekreaciju "Veterani 91" i tajniku Udruge branitelja Domovinskog rata Trešnjevka Branku Lerincu. Turnir je svojom nazočnošću uveličao i legendu NK Dinama Krasnodar Rora, koji je čestitao najboljima, predavši im zaslужene nagrade. Druženje je nastavljeno uz prigodni program, a priređen je i domjenak uz nezaobilazni vojnički grah. Turnir je još jednom potvrdio kvalitetu i ustajnost čemu je pridonijelo zajedništvo, plemenitost i požrtvovnost svih njegovih sudionika, kako u ratu tako i u miru.

Krešimir BABIĆ

Deveto prvenstvo OSRH-a u malom nogometu

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" od 27. do 30. lipnja održano je 9. prvenstvo OSRH-a u malom nogometu. Na prvenstvu je sudjelovalo 120 natjecatelja iz svih grana i robova Oružanih snaga RH. Posljednjeg dana održane su finalne utakmice, a najbolji plasman i prvo mjesto osvojila je ekipa Gardijske motorizirane brigade (GMTBR). Drugoplasirana je bila ekipa Hrvatskog vojnog učilišta dok je treće mjesto zauzela malonogometna ekipa Gardijske oklopno-mehanizirane brigade (GOMBR). Na prvenstvu su proglašeni i najbolji igrač, a titulu je ponio poručnik Željko Lulić, najbolji strijelac je bio razvodnik Vedran Mravak dok je za najboljeg vratara proglašen vojnik Tomislav Peterlić.

V. P.

General Sunde je posebno naglasio da je projekt Obalne straže, koji je usvojila Hrvatska na temelju norveškog iskustva, vrlo logičan potez jer Hrvatska i Norveška imaju ista obilježja s dugačkim obalnim pojasom i brojem stanovnika od 4-5 milijuna

Norveški načelnik GS OS-a u posjetu Hrvatskoj

O suradnji na području obrane, a posebno zajedničkim iskustvima oko uspješnog funkcioniranja Obalne straže u sklopu mornarice, 5. su srpnja u Zagrebu razgovarali ministar obrane Davor Božinović i načelnik Glavnog stožera OSRH-a general-pukovnik Drago Lovrić s načelnikom Glavnog stožera OS Kraljevine Norveške generalom zbora Haraldom Sundem.

Ministar Božinović je u razgovoru istaknuo angažman Republike Hrvatske i Oružanih snaga RH u međunarodnim mirovnim misijama i operacijama diljem svijeta, te je generala Sunda upoznao s aktivnostima koje Ministarstvo obrane posebno poduzima oko opremanja i modernizacije OSRH-a u uvjetima smanjenog obrambenog proračuna. Božinović je naglasio da se općenita dobra bilateralna suradnja Republike Hrvatske i Kraljevine Norveške proteže i na polje obrambene suradnje. Ta obrambena suradnja osim u sklopu NATO-a čiji je i Norveška član, posebno se vidi i na primjeru Obalne straže, ali i eventualnog znatnijeg angažiranja

Kraljevine Norveške u formiranju međunarodnog ronilačkog središta u Splitu.

General Sunde je posebno naglasio da je projekt Obalne straže, koji je usvojila Hrvatska na temelju norveškog iskustva, vrlo logičan potez jer Hrvatska i Norveška imaju ista obilježja s dugačkim obalnim pojasom i brojem stanovnika od 4-5 milijuna. Govoreći o norveškom iskustvu Obalne straže u sklopu njihove ratne mornarice Sunde je posebno istaknuo da je potrebno određeno razdoblje za punu primjenu navedenog, no u konačnici je takvo rješenje najbolje za zemlje koje imaju potrebe na moru kakve imaju Hrvatska i Norveška.

Božinović i Sunde su razgovarali i o mogućnostima produbljivanja vojnotehničke suradnje te suradnje na području razmještene iskustava i edukacije časnika. Generala Sunda sa suradnicima je odvojeno primio i načelnik GS OSRH-a general-pukovnik Drago Lovrić.

General zbora Harald Sunde posjetio je i Zapovjedništvo Hrvatske ratne mornarice

U sklopu posjeta HRM-u general zbora Harald Sunde obišao je i raketne topovnjače "Petar Krešimir IV.", i "Vukovar"

u Splitu. Zapovjednik HRM-a kontraadmiral Ante Urlić izrazio je zadovoljstvo posjetom te je zahvalio Kraljevini Norveškoj za pomoć i potporu prilikom ustrojavanja Obalne straže RH. Tijekom sastanka razmatrane su mogućnosti daljnje suradnje ratnih mornarica dviju zemalja, te se razgovaralo o mogućnosti obnove Ronilačkog obučnog središta u Divuljama, koje bi, između ostalog, moglo obuhvaćati doktrinu ronjenja, obuku, uvežbavanje, istraživanje i medicinu ronjenja.

General Sunde izrazio je zadovoljstvo navedenim projektom istaknuvši da je Ronilačko obučno središte iznimno važno ne samo za HRM i OSRH nego i za cijelu regiju. Naveo je primjer nordijskih zemalja koje imaju mnogo zajedničkih projekata u obuci, ali su usmjerene i prema trećim zemljama.

U sklopu posjeta HRM-u general zbora Harald Sunde obišao je i raketne topovnjače "Petar Krešimir IV.", i "Vukovar" te ronilački toranj u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama.

OJI

Potpisani Sporazum o suradnji na području vojnih geoprostornih informacija između MO-a Hrvatske i Češke

Između Ministarstva obrane Republike Hrvatske i Ministarstva obrane Češke Republike 1. srpnja potpisani je "Sporazum o suradnji na području vojnih geoprostornih informacija" te dva Provedbena dogovora (A – Topografske i specijalne karte i s njima povezani podaci; B – Digitalni geografski proizvodi i s njima povezani podaci).

Sporazum je potpisana u Bruxellesu u Vojnoj misiji RH pri NATO-u za vrijeme održavanja "NATO geoprostorne konferencije" (27. lipnja. - 2. srpnja). Uime Ministarstva obrane RH Sporazum i Provedbene dogovore potpisao je Velimir Anić, načelnik Službe za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša, a za Ministarstvo obrane Češke Republike Sporazum je potpisao brigadir Pavel Skála, načelnik Geografske službe Oružanih snaga Češke Republike.

Svrha je potpisanih Sporazuma promicanje suradnje, razmjena geoprostornog materijala i podataka (kopnenih, zrakoplovnih i pomorskih klasičnih i digitalnih karata, tehničkih publikacija i dr.), međusobno informiranje i razmjena istkustava i stručnjaka, zajednička proizvodnja, istraživanje i razvojni projekti, mogućnost školovanja stručnjaka, a isključujući bilo kakve finansijske izdatke ili plaćanja za navedeni materijal i usluge.

OJI

Drugo ovogodišnje darivanje krvi u SBO Slunj

Na Vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" u Slunju 28. lipnja provedena je druga ovogodišnja akcija darivanja krvi u organizaciji Središta za borbenu obuku i predstavnika Crvenog križa grada Slunja.

Akciji darivanja krvi pristupila su 82 darivatelja iz Središta za borbenu obuku, Opslužništva vojnog poligona Slunj, Topničko-raketne bojne iz sastava Gardijsko-motorizirane brigade, Satnije za opskrbu MS klase III i IV iz sastava ZZP-a,

SkEl SEI i restorana prehrane Slunj "Pleter" d.o.o. Uz djelatne vojne osobe, u darivanje su se uključili i namještenici i službenici. Među darivateljima bilo je onih koji su se prvi put odazvali, ali i onih koji su krv darovali već mnogo puta. Središte za borbenu obuku njeguje iznimno dobru suradnju s predstavnicima Crvenog križa grada Slunja, te nastoji da se ta suradnja nastavi i još više oplemeni, a sve na dobrobit lokalnoj društvenoj zajednici.

P. ŠVAGA

91. zb te s organizacijom i tehnologijom održavanja vojnih zrakoplova u toj bazi. Posebno im je bilo atraktivno upoznavanje sa zrakoplovnom tehnikom, avionima MiG-21 i An-32B te helikopterom Mi-171Sh. Ovim posjetom, studentima je pružena mogućnost neposrednog uvida u zrakoplovnu tehniku i opremu te razgovor sa zrakoplovnim osobljem.

OJI

Godišnjica pogibije stožernog narednika Jurja Ruškača

Polaganjem vijenca i paljenjem svjeća na groblju Mirogoj 8. je srpnja izaslanstvo Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane (HRZ i PZO) obilježilo 4. godišnjicu pogibije stožernog narednika Jurja Ruškača.

Stožerni narednik Juraj Ruškač poginuo je pri padu helikoptera Mi-8 MTV-1 9. srpnja 2007. kao letač-tehničar Eskadrile višenamjenskih helikoptera (EVH) 91 zrakoplovne baze, na provedbi letačke zadaće prevoženja osoba u Vukovaru.

Uz izaslanstvo HRZ-a i PZO-a koje je vodio brigadir Darko Brajković, obilježavanju pogibije je nazocićila obitelj poginulog, a molitvu na grobu pokojnika predvodio je Viktor Grbeša, kapelan vojne kapelani Svetog Petra i Pavla HRZ-a i PZO-a.

OJI

Posjet studenata Veleučilišta iz Velike Gorice 91. zb

Studenti prve godine studija Održavanja zrakoplova Veleučilišta u Velikoj Gorici posjetili su 4. srpnja 91. zrakoplovnu bazu HRZ i PZO-a u vojarni "Pleso". Prilikom posjeta, piloti i zrakoplovni tehničari iz sastava Eskadrile transportnih aviona (ETA), Eskadrile borbenih aviona (EBA) i Eskadrile višenamjenskih helikoptera (EVH) studentima su predstavili Hrvatsko ratno zrakoplovstvo i protuzračnu obranu i pokazali letjelice iz sastava 91. zb. Studenti su se upoznali i s povjesnicom

Memorijalni malonogometni turnir

U zagrebačkoj vojarni "Croatia" 1. je srpnja održan memorijalni malonogometni turnir. Natjecanje je organizirao Dom GS OSRH-a u spomen na desetnika Maria Čmareca, aktivnog djelatnika te postrojbe i branitelja Domovinskog rata, koji je preminuo prije godinu dana prilikom povratka sa službe.

Na turniru je sudjelovalo osam momčadi koje su predstavljale postrojbe OSRH-a. Na kraju razigravanja po kup-sustavu, najboljom se pokazala Satnija za zaštitu VIP osoba, koja je u finalu uvjerljivo s 3:0 svladala Počasno-zaštitnu bojnu. Treće je mjesto osvojila momčad Središnje električnog izviđanja. Organizatori su sa zadovoljstvom istaknuli da je čitav turnir održan u sportskom i prijateljskom ozračju.

D.V.

Učenici iz Velike Gorice završili praksu u 93. zb

U 93. zrakoplovnoj bazi HRZ-a i PZO-a u vojarni "Zemunik" 8. je srpnja uspješno završena stručna praktična nastava za učenike trećih razreda srednje Zrakoplovnotehničke škole "Rudolf Perešin" iz Velike Gorice. Tijekom dvotjedne prakse učenici su usvojili nastavne sadržaje o organizaciji rada, mjerama i zaštiti pri radu sa zrakoplovima, osnovnim postupcima održavanja te konstrukcijskim sklopovima i sustavima zrakoplova. Učeničku praksu proveli su tehničari prvog stupnja održavanja Eskadrile aviona i tehničari drugog stupnja održavanja tehnike Zrakoplovnotehničke bojne koji već niz godina sudjeluju u provedbi praktične nastave i za učenike srednje Tehničke škole iz Zadra za smjer zrakoplovni tehničar.

Suradnja baze u Zemunu sa školskim institucijama iz V. Gorice nastavlja se i provedbom studijske prakse studenata studija "Održavanje zrakoplova" Veleučilišta Velika Gorica koja počinje sredinom srpnja.

M. K.

INDIJSKI MCMV

Indijska ratna mornarica odabrala je južnokorejsku brodograđevnu tvrtku Kangnam Corp. Shipyard iz Busana za dobavljača programa indijskih budućih plovila za protuminsku borbu (Mine CounterMeasure Vessel - MCMV). Program procijenjene vrijednosti oko 1,2 milijarde američkih dolara obuhvaća gradnju i dostavu dvaju plovila iz matičnog brodogradilišta u Južnoj Koreji te šest plovila koji će se graditi u indijskom brodogradilištu tvrtke Goa Shipyard Ltd (GSL). Okončanje pregovora između indijskog ministarstva obrane i korejske tvrtke očekuju se početkom 2012. Nagada se da će domaći projekt tvrtke Kangnam imena Yang Yang biti temeljna platforma za razvoj indijskih plovila te projektiranje istih mehaničkih i inženjerskih sustava koje rabe protuminske snage južnokorejske ratne mornarice.

Projektna potpora i prijenos tehnologije omogućiće indijskom brodogradilištu tvrtke GSL gradnju preostalih šest plovila. Glavne dimenzije trupa bit će duljina između 50 i 60 m te širina ne veća

od 11 m uz maksimalnu brzinu 16 čv i autonomiju od 10 dana. Temeljno naoružanje činiti će glavni PZO top kalibra 30 mm, dvije teške strojnice kalibra 12,7 mm te dva Kavach lansera. Pretpostavlja se da će minolovni i integracijski sustavi biti nabavljeni posebno te integrirani u Indiji. Dostava dvaju korejskih plovila očekuje se do kraja 2016. dok bi šest indijskih brodova trebalo biti dostavljeno do 2018. Nova klasa brodova namijenjenih protuminskoj borbi trebala bi u potpunosti zamijeniti preostalih 12 brodova klase Pondicherry izgrađenih u nekadašnjem Sovjetskom Savezu, a koji su ušli u uporabu 70-ih i 80-ih godina.

M. PTIĆ GRŽELJ

AUSTRALSKI BRZI OPHODNI BRODOVI

Zapadnoaustralska brodograđevna tvrtka Strategic Marine ugovorila je gradnju triju vrlo brzih ophodnih brodova duljine 16 m za australsku federalnu policiju a ugovorena su uime indonezijskih vlasti. Plovila, čija se dostava očekuje do lipnja 2011, bit će posebno prilagodena te projektirana za okolišne uvjete indonezijskog

morskog okruženja i pripadnog akvatorija, razvijajući velike brzine pri progonu, preštanju i pregledu drugih plovila. Trup vrhunskih hidrodinamičkih karakteristika i tehnologija gradnje plovila omogućuju veću fleksibilnost u operativnom stanju kao i pristajanju, jednako u dnevnim i noćnim operacijama bez ugrožavanja sigurnosnih

aspekata. Gradnja triju vrlo brzih ophodnih plovila koje će rabiti indonezijska nacionalna policija je već započela. Vrijednost ugovora o gradnji i dostavi ovih plovila je oko 5 milijuna australskih dolara, a prvenstvena namjena bit će borba protiv krijućarenja ljudi u regiji.

M. PTIĆ GRŽELJ

NAPREDAK PROGRAMA SUCCESSOR

Objavljeno je kako je britanska vlada dala *Initial Gate* odobrenje za početak projektnih radova na novom projektu britanske podmornice na nuklearni pogon naoružane balističkim projektilima nazvane Successor. Nova klasa podmornica trebala bi zamijeniti nuklearne podmornice klase Vanguard počevši od 2024. a sastojat će se od ukupno tri do

četiri podmornice koje prema trenutačnim procjenama vrijede između 15 i 20 milijardi funti. Poznato je kako će nove podmornice biti pogonjene nuklearnim propulzijski postrojenjem nazvanim PW3 (Pressurised Water Reactor 3) a projektirani životni ciklus iznosi 25 godina s mogućnošću petogodišnjeg produžetka

ciklusa. Jednako tako pri projektiranju i gradnji koristit će se tehnologijom smanjene radarske zamjetljivosti a dio temeljnog naoružanja činit će Trident II D5 projektili. Jednako tako, velik broj novih tehnologija provjerena na podmornica klase Astute bit će inkorporirano u projekt podmornica Successor.

M. PTIĆ GRŽELJ

SURADNJA AVONA I CAMELBAKA

Tvrtka Avon Protection, jedan od vodećih svjetskih proizvođača zaštitnih maski i CamelBak, poznat po proizvodnji terenskih sustava za hidrataciju udružili su snage i predstavili novi sustav zaštitne maske/hidratacijskog sustava CBR50i. Riječ je o sustavu osmišljenom za hidrataciju, odnosno utaženje žedi i opskrbu tijela tekućinom u uvjetima NKB okruženja. Ustvari, to je poznati CamelBakov mijeh za tekućinu koji se nosi na ledjima ili integriran u naprtnjaču. Zapremine je tri litre te je otporan na kemiske i biološke agense. Načinjen je tako da se može priključiti na svaku Avonovu zaštitnu

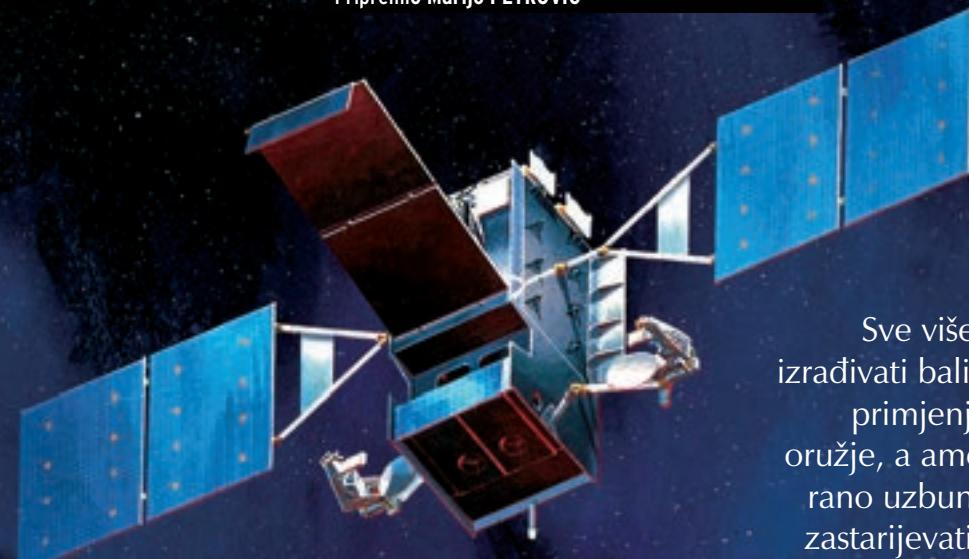
masku. Tvrtke u priopćenju za javnost navode da je to najnapredniji hidratacijski sustav koji korisnicima zaštitne maske omogućava jednostavnu opskrbu vodom u hodu, bez potrebe za dekontaminacijom i skidanjem maske. Sustav je pomno testiran te je potpuno operativan i siguran u okruženju zasićenom smrtonosnim plinovima ili tekućinama. Tvrtke smatraju da će osim vojnika korisnici biti razne interventne snage koje djeluju u uvjetima industrijskih i sličnih incidenata koji uključuju otrovne tvari i okoliš opasan za ljudsko zdravlje i život.

T. VLAŠIĆ

Foto: Avon Protection

Pripremio Marijo PETROVIĆ

Sve više nacija počinje izrađivati balističke rakete te primjenjivati nuklearno oružje, a američki sateliti za rano uzbunjivanje počinju zastarijevati. Plan zamjene predviđa razvoj novog sustava. Kao rezultat nastaje infracrveni satelitski sustav koji bi trebao omogućiti bolju detekciju prijetnji

NOVI SATELITI ZA RANO UZBUNJIVANJE

Sateliti za rano uzbunjivanje, koji se nalaze u geosinkronoj orbiti su dotrajali i zastarjeli. Američko ratno zrakoplovstvo ima program razvoja novih i boljih satelita čiji bi se broj povećao i zamijenio stare, ali taj projekt ima financijskih i tehničkih problema.

Program je satelitski infracrveni sustav baziran u svemiru (Space Based Infrared System - SBIRS program), pokrenuto ga je 1996. godine ratno zrakoplovstvo radi razvoja nove generacije svemirskih sustava - satelita koji otkrivaju topotne izvore (kao što su vrući ispušni plinovi iz balističkih raket tijekom lansiranja i leta). SBIRS program je imao problema i kasnio je u odnosu na plan te je bio na granici propasti. No tehnologija balističkih projektila se širi, postali su uobičajeni u sve više zemalja.

Sada stvari izgledaju ovako - SBIRS program, s tvrtkom Lockheed Martin kao glavnim ugovornikom i tvrtkom Northrop Grumman kao glavnim sastav-

ljačem korisnog tereta, dolazi na pravi put. Prvi SBIRS satelit GEO-1 je 7. svibnja 2011. lansiran u geosinkronu orbitu raketom-nosačem Atlas V iz svemirskog središta Cape Canaveral.

Više misija - veća pokrivenost

Tri dodatna GEO satelita predviđena su za lansiranje u bližoj budućnosti da bi se oformila SBIR skupina koja će pak imati višestruke misije - upozorenje na raketni napad, raketna obrana, obaveštajne aktivnosti te uvid u svemirsku bojišnicu.

SBIRS će se sastojati od određenog GEO (geo-sinkrona-orbita) satelita, koji je ionako vrlo sofisticirana i stabilna platforma koja sadrži teleskope, superosjetljive IC senzore te zrcala za usmjeravanje. Ovom će sustavu biti dodana četiri IC senzorska sklopa ugrađena na višenamjenskim satelitima-domaćinima u visokoj eliptičnoj orbiti (HEO). Sateliti SBIRS odašiljat će podatke prema

fiksnim i mobilnim zemaljskim postajama, te preko releja k postaji nadzora misije pri zračnoj bazi Buckley (Colorado, USA) gdje se trenutačno upravlja satelitima iz programa Defense Support Program -DSP.

SBIRS senzori su fleksibilniji i osjetljiviji nego oni na DSP-ima, te pokrivaju kratkovalno IC područje, prošireno srednjovalno IC područje, te IC valne pojaseve koji se vide na zemlji, čime je omogućena široka lepeza raznih misija.

Proteklih mjeseci, GEO-1 te njegovi senzori i povezani sustavi prošli su pred-lansirsna testiranja. Početkom siječnja 2011. glavnina testiranja letnih operacija, gdje se promatraju karakteristike performansi i linkovi prema zemaljskoj stanici, pokazali su da je GEO-1 spreman za lansiranje.

Dva SBIRS senzorska sklopa trenutačno su na HEO satelitu te ispunjavaju zadaće za koje su namijenjeni. Dopunski SBIRS senzori predviđeni za lansiranje na dru-

gom HEO satelitu moraju zadovoljiti standarde državnog obavještajnog sustava.

Razlozi za uspjeh

Stručnjaci iz SBIRS programa u tvrtki Lockheed Martin, očekuju da će GEO-1 zadovoljiti i opravdati očekivanja konstruktora i korisnika, te su sigurni u potpunu funkcionalnost prve svemirske letjelice SBIRS i njezino uspješno lansiranje u orbitu te uspješno djelovanje.

Stručnjaci Lockheed Martina navode da su glavni elementi uspjeha u razvoju SBIRS-a dobri temelji programa, rigozna i disciplinirana ispitivanja, dobar razvojni program, povjerenje, timski rad i predanost ratnog zrakoplovstva i komercijalnog sektora odnosno industrije. Nadalje, poduzeti koraci u razvoju i ispitivanju tijekom prošle 2010. godine imaju za posljedicu smanjenje razine rizika za sam program čime se podiže povjerenje u sam uspjeh misije.

Ratno zrakoplovstvo i njihov tim ugovoratelja prihvatali su, tijekom proteklih godina, rigorzniji pristup programu da bi pokušali smanjiti rizik u tehnološkom razvoju te nadzirati troškove. Postojala je zabrinutost da će ovaj pristup kompromitirati sposobnost sustava kako je bio originalno planiran, ali prema svemu sudeći, to se nije dogodilo.

Tijekom protekle dvije godine ratno zrakoplovstvo te ugovornici bili su eliminirali gotovo sve razvojne rizike povezane s novom konstrukcijom satelita, koja je primijenjena prvi put. U procesu razvoja SBIRS-a, posao je usredotočen na održavanje DSP skupine. Cilj je postupno zamijeniti DSP sa SBIRS-om pa zato treba čvrsta suradnja sa Svemirskim zapovjedništvom američkog ratnog zrakoplovstva da bi osigurali dostupnost SBIRS satelita za lansiranje, a u svrhu potpore njihovim operativnim misijama.

Završetak uporabe DSP-a

Povratak SBIRS programa dolazi u pravom trenutku jer su DSP sateliti već na "izmaku snaga". Vojni dužnosnici nisu otvoreno raspravljavali o operacijama ili statusu DSP letjelica, ali se u javnosti smatra da su na kraju radnog vijeka.

Američko ratno zrakoplovstvo je 1970. godine lansiralo svoj prvi satelit DSP, te se nakon toga lansiralo još 22 satelita. Prijasne inačice bile su težine oko 900 kg te su imale kratak radni vijek. Oni koji su bili lansirani u protekla dva desetljeća imali su težinu oko 2250 kg te su bili projektirani za mnogo duži radni vijek. Zadnji je bio lansiran 2007. godine - DSP 23.

DSP sateliti bili su prva crta obrane SAD-a, pogotovo tijekom hladnoratovskih nuklearnih prijetnji od Sovjetskog Saveza. Satelite su izradile tvrtke TRW, a poslije Northrop Grumman u svrhu otkrivanja intenzivnog IC zračenja pri lansiranju interkontinentalnih balističkih projektila i atomskih udara. Nije bila potrebna detekcija manje raspoznatljivih izvora IC zračenja kao što su projektili kratkog dometa ili taktički balistički projektili prilikom polijetanja.

Tijekom operacije Pustinjska oluja 1991. godine, DSP sateliti u GEO su uspjevali detektirali toplinu iz iračkih taktičkih balističkih projektila SCUD, što je bilo odlučujuće zbog njihova kasnijeg uništavanja te postignutog uspjeha tijekom sukoba.

Dug put do zamjene

Dok je trajala Pustinjska oluja, ratno zrakoplovstvo je privremeno zaustavilo planove naprednog sustava za uzbunjivanje - skupinu satelita koji bi trebali zamijeniti sustav DSP. Umjesto toga Pentagon je zamislio mnogo ambiciozniji plan sustava za rano upozorenje na raketni napad - FEWS, koji bi trebao detektirati lansiranja kratkodometnih taktičkih i interkontinentalnih raketa.

FEWS je bio osmišljen da bi poboljšao DSP satelite, ali uz smanjene sposobnosti i nižu cijenu nego što su precizno elaborirani sateliti za upozoravanje koji su zamisljeni u programu strateške obrambene inicijative (SDI) iz 80-ih godina. FEWS je postao previše skup te je napušten.

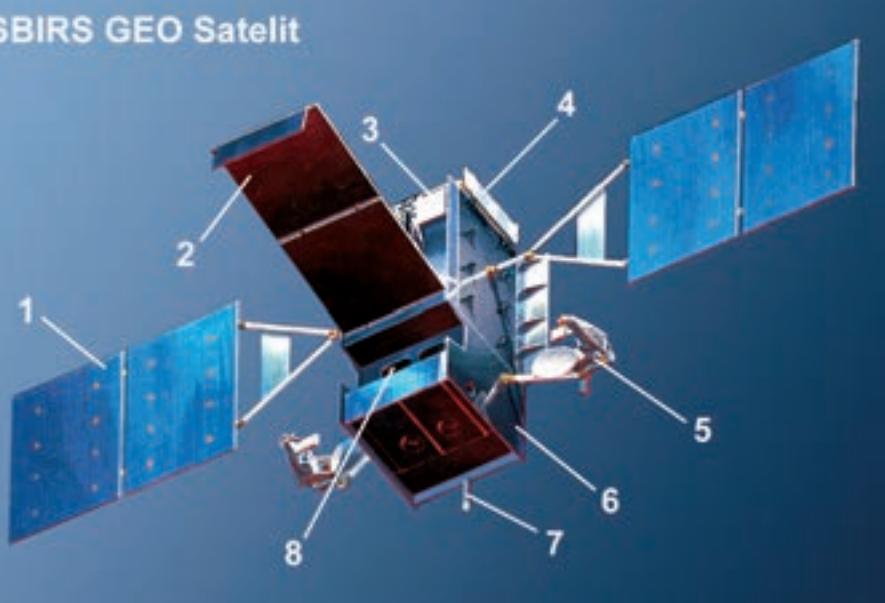
Godine 1994. izvedena je još jedna studija glede opasnosti od raketnih napada i naprednih načina upozorenja, nakon čega je ratno zrakoplovstvo uključilo koncept SDI ranog upozorenja nazvanog Brilliant Eyes u planove za novi svemirski baziran IC sustav ili SBIRS koji rabi nadzorne satelite na različitim orbitama. Naziv Brilliant Eyes zamijenjen je nazivom SBIRS Low, a DSP zamjenjeni program nazvan je SBIRS High.

Prije desetak godina upravljanje nad SBIRS Low prebačeno je s ratnog zrakoplovstva na agenciju za proturaketnu obranu. To je učinjeno da bi se zaokružio program koji je određen za obranu od balističkih projektila, a ujedno se razdvojio od SBIRS High koji je imao i tehničkih problema. SBIRS Low je prei-

Sastavljanje prvog SBIRS satelita GEO-1 u pogonu Lockheed Martina

Foto: Lockheed Martin

SBIRS GEO Satelit**Opis slike:**

1. Dva fotoelektrična solarna panela izrađena od galij-arsenid fotonaponskih elemenata
2. Izvlačivo sjenilo protiv direktnog svjetla (na kamere)
3. S-pojasna antena za zemaljski link (link 4)
4. 22 punjiva baterijska elementa Ni-H2
5. Dvopojasni usmjerivački antenski sustav za emitiranje snopova prema Zemlji (linkovi 1, 2 i 3)
6. Kućište satelita i korisnog tereta
7. Omni antena (linkovi 5 i 6)
8. Sklopivi senzora za kratkovačna i srednjovalna IC područja te za snimanje Zemlje, kratki Schmidt teleskopi s dvostrukim optičkim usmjeravanjem

menovan u svemirski sustav za praćenje i nadziranje, a SBIRS High je postao jednostavno SBIRS.

Svemirsko zapovjedništvo ratnog zrakoplovstva upravlja SBIRS i DSP satelitima, a SMSC IC Space Systems Directorate (uprava za IC svemirske sustave pri SMSC-u) je zadužen za razvoj SBIRS-a. Uz originalni SBIRS High tvrtke Lockheed Martin koji ima ugovor s ratnim zrakoplovstvom, naručena su dva HEO korisna tereta, dva GEO satelita te zemaljska postrojenja za prijam podataka iz svemira. Početkom prošle godine SBIRS ugovor je promijenjen da bi se uključila dva dodatna HEO korisna tereta sa senzorima - HEO-3 i HEO-4 koji će se dopuniti s još dva GEO satelita. To je povećalo cijenu programa s procijenjenih 11,5 na 15,1 milijardu dolara. HEO 3 je predviđen za lansiranje 2012. godine. Jedna indikacija da će dodatna cijena SBIRS ugovora biti opravdana došla je u travnju 2010. Jedan od prethodnih projekata ratnog zrakoplovstva i tvrtke Lockheed Martin, a koji su primjenjeni u trećem i četvrtom GEO satelitu, bili su proglašeni visoko uspješni-ma. To je važan korak u programu SBIRS pa je sad na redu detaljiziranje projekta treće i četvrte letjelice da bi se pripremila proizvodnja.

Ratno zrakoplovstvo je programom SBIRS High željelo učiniti mnogo više

nego samo zamijeniti DSP satelite sa SBIRS High letjelicama za rano upozorenje. Planirana je dogradnja SBIRS senzora novom naprednom senzorskom tehnologijom koja bi satelitima mogla omogućiti višestruke misije - upozorenje na lansiranja balističkih raketa, priključak na napredni digitalni sustav obrane od balističkih raketa, te dostava tehničkih obaveštajnih podataka i situacije na bojišnici zapovjednicima. Uskoro se pokazalo da je to sve za senzore previše, a nije se moglo izvesti u kratkom vremenu.

SBIRS High je upao u poteškoće jer je program bio pogrešno strukturiran, početna ispitivanja dijelova i komponenti nisu bili odgovarajući, a ulaganja u izradu i integraciju hardvera bila su preuranjena i pretjerana. Pod pritiskom američkog ministarstva obrane godine 2005. počelo se raditi na mogućem zamjenskom programu za SBIRS, koji je nazvan alternativni IC satelitski sustav (AIRSS). Dužnosnici ratnog zrakoplovstva počeli su se nadati da će tijekom vremena SBIRS program pokazati neke pomake nabolje. Ali su ipak napomenuli da SBIRS program ima još dug put, ali i mogući uspjeh.

Povratak na početak

U početnoj fazi SBIRS High programa, svi su se nadali napraviti veliki skok naprijed gledje zamjene starih DSP satelita.

Ali problem je što nije bilo tehnologije koja je bila za to potrebna. Ratno zrakoplovstvo i njegovi ugovornici za SBIRS High već su započeli s projektiranjem bez obzira što nisu imali senzorsku tehnologiju na raspolaganju, a koja je pak trebala biti ugrađena u svemirsku letjelicu. Rješenje je bilo vratiti se natrag osnovama te raditi na dalnjem razvoju potrebnih tehnologija.

Očekivalo se da će lansiranje SBIRS High GEO-1 i GEO-2 biti u listopadu 2008. i listopadu 2009. godine, te da će cijena programa ostati stabilna na oko 10 milijardi dolara. Godine 2007. SBIRS je ponovno zapao u poteškoće - ratno zrakoplovstvo je najavilo dodatne troškove veće od milijarde dolara. Uzrok je bio u problemu "sigurnog čekanja" na GEO satelitu, a koji preuzima nadzor nad osnovnim funkcijama (kao što je pozicioniranje) ako se satelitu dogode operativne anomalije, te ih postavi u stanje čekanja dok zemaljska kontrola ne preuzeme nadzor i riješi problem. Ovaj je problem prevladan te se program nastavio. U izvještu finansijskog ureda napominje se da je procijenjena cijena programa narasla na 12,2 milijarde dolara, a planirani broj SBIRS satelita u skupini smanjen je s pet na četiri pa se zbog toga lansiranje prvog GEO satelita odgodilo više godina nego što je prvobitno planirano.

Američko ratno zrakoplovstvo zatražilo je od američkog Kongresa finansijska sredstva da bi se započeo rad na još jednom svemirskom sustavu za rano upozorenje - sustav IC nadzora 3. gene-

racije (3GIRS), te na AIRSS programu, a tvrtke Raytheon i SAIC bi trebale biti glavni ugovorni tim za oba programa. AIRSS/3GIRS bi trebala biti jeftinija inačica programa SBIRS, ali sada, uza sav trud koji se ulaže u SBIRS, prva dva programa mogli bi biti samo dopuna ako to bude potrebno.

Ured za svemirske poslove ministarstva obrane, koji razmatra opcije za preventivno rješavanje problema u američkom svemirskom sustavu za upozorenje na raketni napad, razmišlja o mogućnosti uporabe AIRSS/3GIRS senzora. Prvi takav senzor predviđen je za lansiranje na jednom satelitu tvrtke Orbital Sciences kao dio komercijalnog korisnog tereta za svemirski eksperiment.

Povoljni izgledi za program

Stalan napredak u razvoju i ispitivanju SBIRS senzora uzrokovao je velik pomak za program. Senzori na satelitu-nosaču u HEO pokazali su dobre rezultate, a drugi HEO senzorski korisni teret te prateći zemaljski sustavi bili su certificirani za operacije upozorenja na raketni napad.

IC senzori na SBIRS-u (za snimanje i skeniranje) bit će napredniji, fleksibilniji

te osjetljiviji u pokrivanju određenog područja. Snimajući senzor ima visoku pokretljivost da bi ubrzo nakon motreњa jedne lokacije na Zemlji mogao brzo biti usmjeren na drugu, a bit će rabljen za promatranje u koracima ili posebne operacije promatranja manjih geografskih područja, a nakon toga će skenirajući senzor sve to dodatno pratiti.

Potkraj 2010. ratno zrakoplovstvo te njihovi ugovornici su kompletirali testiranje integriteta sustava na GEO-1, prvom geosinkronom SBIRS satelitu. Test je potvrdio da će se letjelica ponašati kako je predviđeno. Tvrta Lockheed Martin opisuje ispitivanje kao disciplinirano i sveobuhvatno te ga predstavlja kao put prema uspjehu misije. Dužnosnici tvrtke također pozdravljaju još jedan uspjeh - osnovni integrirani sustav testiranja prvog dograđenog letnog softverskog podsustava (FSS) koji je u sprezi sa satelitskim hardverom. Dovođenje FSS softveraa u red i osiguranje njegove stabilnosti zahtijevalo je gotovo dvije godine napornog rada. FSS izvodi mnoge zadaće kao što je upravljanje i nadzor stanja satelita, operativni status i sigurnost, nadzor energije, otkrivanje

neispravnosti i njihovo otklanjanje, termički nadzor te telemetrija.

Razvoj zemaljskih postaja za SBIRS također je završio jer su se prošlog ljeta uspješno ispitale veze sa satelitima na razini sustava. Prema tumačenju ratnog zrakoplovstva taj je test potvrdio sposobnosti upravljanja i nadzora GEO satelita, te se pritom demonstriralo da su satelit i njegove zemaljske postaje sposobne za predaju i prijam podataka na različitim frekvencijama.

Ispitivanja, potvrda funkcionalnosti performansi i operativnosti SBIRS GEO zemaljskih sustava te demonstracija rada znak su da je sve spremno za potporu prvog GEO-1 satelita, koji će i započeti operativno djelovanje cijelog sustava. Ispitivanja su pokrila više od 1,5 milijuna redaka programskog koda i 133 zahtjeva zemaljskih segmenata.

Uspješnim lansiranjem SBIRS GEO-1 satelita, može se vidjeti da je SBIRS program krenuo uspješno. Ratno zrakoplovstvo i tvrtke ugovornici pokazali su se uspješnima u konstrukciji SBIRS-a kako je originalno zamišljeno, a smanjenje SBIRS svojstava i sposobnosti tijekom promjene programa nikada nije bilo. ■

SBIRS na raketi nosaču Atlas V čeka lansiranje

Tvrtka Hawker Beechcraft (HBC) započela je proces pretvorbe vojnog školskog aviona T-6B Texan II u AT-6B koji će biti glavni kandidat kategorije lakih borbenih i naoružanih izvidničkih aviona (LAAR - Light-Attack and Armed Reconnaissance) u natječaju američkog zrakoplovstva

Borbena inačica školskog aviona

T-6B Texan II označena kao AT-6B rabi poboljšanu aviokonstrukciju T-6, koja može nositi vanjske terete do 3,350 lb (oko 1500 kg) podvešene na šest potkrilnih nosača. Da bi se postigla bolja konkurentnost na tržištu, ugradit će im jače motore koji se rabe na novom školskom turbopropu Pilatus PC-21.

Pod specifikacijom "pametno naoružanje", AT-6B će imati središnje računalno s jurišnog aviona A-10C Thunderbolt II (CICU - central interface control unit) opremljeno zaštićenom mrežnom komunikacijom, koja u konačnici daje MIL-STD-1760 sučelje. Pilotska će kabina biti opremljena instrumentima za noćno letenje te HOTAS (hands on

throttle and stick) senzorima za upravljanjem naoružanjem prenesenim iz druge generacije školskog aviona T-6B Texan II. Ugrađen je i poboljšani sustav za prikaz lokacije-pozicije (EPLRS) i (SADL) veza za izvješće o situaciji.

Sve navedene dodatne mogućnosti integriraju avion u mrežu sustava digitalnog zapovijedanja i nadzora bojišnice američkog ministarstva obrane koje povezuje gotovo sve zračne i zemaljske borbene postrojbe.

Američko ratno zrakoplovstvo (USAF) je zahtjevalo da svaki kandidat za program LAAR ima dva pilotska sjedala sa zasebnim kontrolama da bi se mogao rabiti i kao napredni školski avion-trenazer te izbacivao sjedalo s karakteristikom

0/0, koje pruža veću sigurnost posade. S obzirom na to da se od aviona očekuje vrhunac leta do 10 000 m, javlja se potreba da kabina bude pod tlakom.

AT-6B ispunjava sve postavljene zahtjeve. Prototip je također opremljen s L-3 Wescam MX-15D i sustavom optičkog/infracrvenog/laserskog označavanja cilja. U razvojnoj su fazi Raytheonovi više spektarski ciljnički sustavi (MTS). Velika se pozornost pridaje zaštitnim mjerama, pa je stoga ugrađen jaki oklop oko odjeljaka posade i motora, umetnuta pjenasta obloga za spremnike goriva da bi se usporilo i zaustavilo curenje goriva zajedno s AAR-47 IR detektorom projektila i ALE-47 aktivnim sustavom protumjera.

AT-6B

Dodatne napredne elektroničke protumjere mogu biti ponuđene tijekom proizvodnje, neovisno o zahtjevima naručitelja. Zrakoplov će moći nositi: Paveway II laserski navođene bombe 112 i 227 kg, laserski navođene rakete kalibra 70 mm i GPS navođeno streljivo te rakete Hellfire.

Radni vijek trupa aviona je 18.720 sati uz pretpostavku da se tijekom uporabe ne izlazi izvan dopuštenog gravitacijskog opterećenja od 4,5 do 5,5 G.

Nakon isteka radnog vijeka, avion ima mogućnost njegova produljenja, što mu također daje višestruku ekonomsku isplativost. Takav ekonomski model je ključan za američku vojsku, koja sudjeluje u borbenim operacijama u Iraku i Afganistanu koje karakterizira mnoštvo zadaća bliske zračne potpore (CAS) i protupobunjeničke borbe (COIN) te tako brzo troši resurse borbenih aviona (npr. F-16, A10 i F-15). Stručnjaci iz HBC-a tvrde da AT-6B bez problema može preuzeti dio borbenih misija što u konačnici smanjuje trošenje resursa ostalih borbenih zrakoplova.

Trup i sustavi

Konstrukcija trupa je izrađena od aluminija visoke čvrstoće i drugih metalnih legura. Struktura krila na AT-6B je pojačana do te mjere da avion podnosi 4725 kg MTOW (maksimalna težina polijetanja), što je gotovo 1,5 puta više od T-6B. Tvrta Raytheon Aircraft (RAC), koja je prethodnik HBC-a, rabila je proračune i tehnološku osnovu aviona PC-9 za razvoj krila na inačici T-6. Tako da je ishod toga, šest potkrilnih, podyvensnih točaka na koje se mogu podyjesiti dodatni spremnici goriva.

AT-6B je višestruko poboljšan u odnosu na osnovnu inačicu AT-6A iz koje je razvijen. Strukturna pojačanja povećavaju maksimalnu težinu aviona (bez goriva) na 2782 kg, što je 307 kg više od T-6A i 150 kg više od inačice T-6B. To je bitan napredak, s obzirom na to da je procjena operativne težine sa standarnom borbenom opremom, pojačanjima i senzorima, 2576 kg ili 227 kg više od inačice T-6B Texan II.

HBC-ov novi LAAR avion će zadržati MTOW od 3105 kg kao kod starije inačice T-6B.

Zrakoplovni stručnjaci istražuju nove mogućnosti poboljšanja, kao npr. ugradnja većih i izdržljivijih dijelova stajnog trapa (kotači, kočnice i gume) koje rabi King Air C90GTx.

To je još u fazi istraživanja, konačna odluka još nije donesena.

Avion AT-6A ima ugrađen motor tipa PT6A-68 koji se nalazi u velikom broju školskih letjelica, dok se u AT-6B ugrađuje pojačani motor, tipa PT6A-68D zbog čega je došlo do pomicanja točke težišta.

L-3 Wescam, sustav EO/IR

Jednokanalni digitalni sustav kontrole napajanja (PMU-Power Management Unit) pokreće program Do-178B, A-stupnja, koji automatski ograničava okretni moment, nadzire unutarnju temperaturu i broj okretaja plinskog generatora da bi se omogućilo sigurno pokretanje i upravljanje motorom. Sustav upravljanja elisom (PIU-Propeler Interface Unit), također je povezan s PMU-om, a nadzire broj okretaja elise i napadni kut.

Avion je opremljen uređajem za uvođenje u ravnotežu kormila pravca (TAD-Trim Aid Device) koji ima odlične rezultate za avione čistih površina krila, a AT-6B će imati i dodatni yaw damper (prigušivač oscilacija po okomitoj osi) pomoću kojeg će se nadoknaditi

dodatni destabilizirajući efekti vanjskih utjecaja. Većina zrakoplovnih sustava je prenesena s T-6B, a upravljačke kontrole su ručne (kombinacija sajla-kruta vezu).

Električni je sustav pojačan ugradnjom starter generatora veće snage, da bi izdržao opterećenja dodatne opreme: automatike, sustava za nadzor i izviđanje te dodatnih senzora i opreme za samozaštitu letjelice. Motor također ima dopunski alternator koji osigurava električnu energiju za PMU i PIU u slučaju otkaza glavnog generatora.

Na sustavu kabinskog kisika, klime i pritiska nisu obavljene nikakve preinake, već je u potpunosti prenesen sa školskog zrakoplova AT-6B.

U zrakoplovu se nalazi izbacivo sjedalo Martin-Baker MK 16 (karakteristike 0/0), a podnosi težinu posade od 63 kg do 120 kg. U slučaju iskakanja, piropatrone pokreću zatezanje remenja (služi pripajanju pilota za sjedalo da zbog velikog G-pritiska ne bi došlo do ozljeda), odbacuju poklopac kabine te pokreću raketni motor koji na kraju izbacuje sjedalo.

Samozaštita i pametno naoružanje

Prioriteti kod dizajniranja AT-6B za program LAAR su formulirani prema trenutačnom realnom stanju i nekonvencionalnim borbenim djelovanjima. Poseban naglasak je stavljen na blisku zračnu potporu (CAS) za postrojbe na zemlji te (COIN) ratovanje protiv pobunjenika (gerile).

Dakle, sama doktrina podrazumijeva "sigurno okruženje", što znači nadmoć iz zraka, područje bez neprijateljskih zrakoplova i sustava protuzračne obrane. Iz toga proizlazi da se od zrakoplova ne zahtijeva visok omjer snage i težine, stalna velika G-opterećenja zbog složenih manevara, a niti velika maksimalna brzina s podyješenim vanjskim teretom (naoružanje, gorivo...).

LAAR zrakoplovi imaju zaštitu samo od paljbe iz pješačkog naoružanja i prijenosnih pješačkih projektila zemlja-zrak, kratkog dometa.

Osnovna inačica T-6B ima dvokanalni elektronički kokpit CMC 4000 s dva

integrirana računala koji su povezani raznim komponentama koristeći se pri tome sabirnicom podataka MIL-STD-1553, jačine 1 MHz, ARINC 429 i/ili mrežu velike brzine.

Glavne komponente uključuju GPS/inercijalni sustav, prednji panel u pilotskoj kabini, tri zaslona sa selektorima, HOTAS kontrole i F-14B Sparrow Hawk HUD s opetovanim izračunavanjem točke napada i odbacivanja borbenog tereta, plus neke funkcije ciljanja zrak-zrak koja nije potrebna za LAAR misije.

Za razliku od onih koje su rabljene u prijašnjim sukobima, nova generacija CAS/COIN zrakoplova mora biti opremljena precizno navođenim streljivom, da bi se smanjila opasnost od kolateralne štete na civilnim objektima, civilnom stanovništvu i prijateljskim postrojbama.

Udružene snage HBC-a i Lockheed Martina rade na prilagodbi A-10C MIL-STD-1760 sustava precizno navođenog naoružanja za AT-6B. Srce sustava je CICU, montiran na stražnjem djelu trupa, a podupire video i digitalno pretraživanje ciljeva u realnom vremenu.

CICU se može vezati s raznim tipovima senzora, uključujući L-3 Wescam MX-15D i elektrooptički/infracrveni/laserski daljinomjer.

Takve sposobnosti omogućuju posadi AT-6B da vidi pozicije ciljeva u odnosu na prijateljske snage i civile te proslijede videosnimke visoke rezolucije do C2ISR koji donosi odluku i potvrdjuje identifikaciju i ispravnost odabranog cilja.

U konvencionalno naoružanje ovog zrakoplova, uz već prije navedeno, ulaze: dva podyjesna kontejnera sa strojnica RN Herstal HMP-400LC (kalibra 12,7 mm), bombe Mk 81-250 lb i Mk 82-500 lb i lanser raketa LAU-68/131.

Probni letovi

Ekipa iz Aviation Weeka je dobila priliku za let u prednjem sjedalu zrakoplova AT-1 (prototip AT-6B). Njihove impresije potvrđuju da su konstruktori napravili dobar posao.

Planirano trajanje leta je 1 sat i 40 minuta, a cilj pokazivanje upravljačkih kva-

liteta, potencijalne mogućnosti u sprezi s novougrađenim senzorima i naoružanjem. Pilot instruktor je bio Derek Turk Hess, HBC-ov direktor AT-6 programa.

Testirani prototip pokreće slabiji motor od 1100 KS, preuzet od trenažera Texan II, umjesto inačice 68D s 1600 KS koji će biti ugrađen u kasnijoj proizvodnji zrakoplova. S obzirom na to da ima šest potkrilnih nosača, dva vanjska spremnika goriva i EO/IR/lasersku kuglu, tj. opterećenje u klasi projektiranog AT-6B CAS/COIN zrakoplova, zbog slabijeg

ravna putanja kod polijetanja. Ubrzanje je blago, kao što se moglo očekivati od turbopropelerskog motora s omjerom snaga/težina od 1/6.

Zbog veće brzine pri polijetanju, dolazi do većeg opterećenja na zrakoplov što uzrokuje zvuk krckanja. Uvlačenje stajnog trapa traje oko šest sekundi.

Tijekom napada cilj se pokazuje na lijevom zaslonu (TAD) kao SPI (interesna točka). Oba pilota vide iste podatke na zaslonima, tj. neprijateljske ciljeve te civile i prijateljske postrojbe. Na zaslonu

Vježba JEFX 10 u zrakoplovnoj bazi Nellis. Prelazak pilota izravno iz zrakoplova A-10C Thunderbolt II u AT-6B Texan II te brzina prilagodbe na drugu pilotsku kabину

motora, bit će i slabijih sposobnosti nego AT-6B.

Maksimalna težina zrakoplova s EO/IR senzorima, potkrilnim nosačima, dva puna vanjska spremnika goriva (540 litara), CICU, posadom i naoružanjem iznosi 3116 kg, dok je propisana težina polijetanja 3093 kg.

Zrakoplovu T-6B prema izračunu treba 975 m za polijetanje sa zakrilcima podešenima na 23 stupnja uz brzinu od 93 KIAS (Knots-Indicated Air Speed), po standardima FAA AFM.

Radi dodatne težine prototipa, stručnjaci HBC-a su izračunali nove parametre prema kojima se polijetanje produžuje na 1495 m, uz brzinu od 105 KIAS.

Rulanje je jednostavno i precizno, a upravlja se pedalama kormila koje preko hidrosustava pokreću nosni kotač i tako usmjeravaju zrakoplov u željenom smjeru.

Potreban je lagani pritisak desne pedale kormila pravca da bi se održala

je također vidljiva topografska pozadina terena s digitaliziranim reljefom. Preko C21SR mreže, ista ta slika vidi se i u operativnim središtima u sigurnoj zoni.

Zahvaljujući konstrukciji zrakoplova i velikom napadnom kutu, brzi manevri su njegovo najjače oružje.

U zračnim manevrima postiže se usporjenje od 90 KIAS uz pomoć zakrilaca te ni u jednom trenutku nije došlo do gubitka nadzora nad zrakoplovom.

Tijekom testiranja s novinarom Aviation Weeka obavljena je simulacija raketnog, laserski navođenog napada na neprijateljske vojнике koji se nalaze jednoj zgradi.

Pilot je označio mjesto kao (SPI) te obavio zahvat s EO/IR kuglom. Kruži se oko cilja u polumjeru od 5 milja, čime se smanjuje rizik od paljbe iz pješačkog naoružanja i ostalih lakih protuzračnih sustava.

Napad je započet rabeći HUD kao vodič. Laserski označivač cilja na EO/IR

kugli je ostao zaključan na meti i nakon udaljavanja s područja djelovanja. Svrha toga je omogućavanje precizno navođenog streljiva da dođe do označenog cilja.

AT-6B je dokazao da su mu karakteristike i brzina slijetanja u klasi lakih poslovnih mlaznih zrakoplova.

Rabljena je tehnika brzog slijetanja, karakteristična za slijetanje u borbenim uvjetima, da bi se smanjilo vrijeme izloženosti paljbenom djelovanju neprijatelja. Slijetanje je bilo meko, bez tendencije proklizavanja, zahvaljujući

ski rok od najmanje 18 mjeseci da bi prototip bio operativan.

Stručnjaci programa IF su htjeli procijeniti i druge kandidate, ali jedini koji je tada bio na raspolaganju jest Super Tucano.

Tijekom procjene, Super Tucano je ispunio sve ciljeve, tvrde isti izvori, a to je postignuto, uz ostalo, zahvaljujući i sljedećoj opremi: dvjema strojniciama ugradenim u unutrašnjost krila kalibra 12,7 mm, raketnim lanserima kalibra 70 mm te laserski vođenim i nevođenim bombama.

Priprema zrakoplova AT-6 za let

Potpore pješačkim postrojbama u posebnim uvjetima djelovanja

pilotskom iskustvu i zadržavanju propisanog napadnog kuta do dodira piste.

"Imminent Fury" - početak tržišnog natjecanja

U američkoj mornarici su 2007. godine zaključili da je potrebno pronaći, popraviti i završiti, istraživanje i analizu (F3EA) zrakoplovne platforme, opremljene kompletnom obavještajnom nadzornom izvidničkom opremom (ISR), da bi mogli dati potporu snagama za posebna djelovanja u Afganistanu.

Slično kao i LAAR zahtjevi američkog ratnog zrakoplovstva, zrakoplov bi morao imati zaštitu protiv lakog naoružanja i pješačkih protuzračnih sustava.

Započet je program pod nazivom *Imminent Fury* (IF), poseban program pokaznih vježbi u uglavnom ograničenim područjima u blizini zračne baze Fallon i zračne baze Nellis.

Razmatraju se razni tipovi zrakoplova, uključujući i AT-6. Problem je, vremen-

Nakon faze I, program IF je stopiran zbog nedostatka novčanih sredstava. Ta stanka je omogućila zrakoplovu AT-6B povratak u utru.

USAF u srpnju 2009. donosi svoje standarde za LAAR program s uvođenjem (CRFI-Capability Request for Information), a prve dostave bi mogle početi 2012. dok bi se puna operativna sposobnost postigla 2013.

U ovim okvirima bi se mogla dostići brojka od sto LAAR zrakoplova, naravno u ovisnosti o proračunskim mogućnostima ministarstva obrane.

AT-6B i Super Tucano su u ovome trenutku jedini zrakoplovi koji zadovoljavaju sve zahtjeve po LAAR-u, a u cjenovnom su okviru od 10 milijuna američkih dolara.

Tvrta Embraer i dalje tvrdi da je njihov Super Tucano napredniji jer je dizajniran od samog početka prema CAS platformi, a ne kao preinaka školskog zrakoplova.

U usporedbi s AT-6B, Super Tucano ima veći stražnji dio trupa koji je iskorišten za smještaj dodatne avionike, 19% veću površinu krila i 13% veću poletnu težinu s dodatnim vanjskim opterećenjem. Nadalje, dodatna prednost je da se Super Tucano već rabi u Brazilu, Čileu, Dominikanskoj Republici, Ekvadoru i Kolumbiji gdje dokazuje svoje borbene sposobnosti.

Stručnjaci HBC-a odgovaraju, kako je to što je AT-6B nasljednik školskog T-6 Texan II, prednost, a ne nedostatak. Više od 620 školskih avioa T-6 je u proteklim deset godina dostavljeno za vojske SAD-a, Kanade, Grčke, Izraela i Iraka, gdje su obavili više od 1,2 milijuna sati naleta. Slijedom toga, da se zaključiti da T-6 ima dobro postavljenu logističku potporu po cijelome svijetu, što znači da će ona biti dostupna i za novi AT-6B.

Prošle je godine prototip AT-6B, zajedno s T-6C, dobio priliku za pokazivanje svojih sposobnosti na vježbi JEFX 10 u američkoj zrakoplovnoj bazi Nellis.

Tema JEFX 10 je bila nekonvencionalno ratovanje, čijom se problematikom bavi i IF, a u vježbi su uz AT-6B i T-6C sudjelovali CAS zrakoplovi, C2ISR zrakoplovi, presretači i leteći tankeri.

Opći ciljevi vježbe su bili: povećanje djelotvornosti kopnenih i zračnih snaga u praćenju i pronalaženju više pokretnih ciljeva u urbanom okruženju, smanjenje vremena potrebnog za njihovo pronaštaženje, točna identifikacija i uništenje neprijateljskih snaga, minimaliziranje kolateralne štete i dijeljenje složenih izvora podataka između prijateljskih zračnih i kopnenih snaga u što kraćem vremenu.

Pojedinosti o uspješnosti vježbe JEFX 10 nisu objavljene, ali HBC-ovi stručnjaci tvrde da su njihovi AT-6B i T-6C sa 100-postotnom djelotvornošću obavili sve zadane misije, a AT-6B je pokazao dodatne C2ISR mogućnosti s EO/IR laserskom kuglom, šaljući videosliku ostalim članovima tima u malom kašnjenju od realnog vremena. Izvedene su i simulacije napada na pokretne i nepokretne ciljeve. ■

Pogranične napetosti između Irana i Iraka su u rujnu 1980. kulminirale izbijanjem otvorenog rata dviju zemalja koji se uz velike ljudske žrtve i materijalne troškove protegao na osam godina. Pokušaji medijacije Ujedinjenih naroda sežu još u početak osamdesetih godina

UNIMOG - Iran - Irak (1988.- 1991.) (I. dio)

Irački piloti uoči polijetanja
pripremaju plan akcije

Neposredan povod sporu između Irana i Iraka koji je doveo do izbijanja rata 1980. godine bio je suverenitet nad porječjem rijeke Shatt al-Arab te suverenitet nad Kuzistanom, područjem u jugoistočnom Iranu bogatom naftom i naseljenim arapskim stanovništvom. Shatt al-Arab je posebno strateški važan za Irak jer tom rijekom prolazi jedini irački koridor do mora i trasa za transport nafte na vanjska tržišta. Početkom sedamdesetih godina su duž granice vođeni manji oružani sukobi dok je Iran okupirao nekoliko otoka u Perzijskom zaljevu. Na pregovorima vođenim 1975. u Alžиру, Iran je odustao od pružanja potpore kurdskom ustanku u Iraku u zamjenu za iračko pristajanje na podjelu vodenog puta Shatt al-Araba.

Bagdad je posebno zabrinjavala iranska revolucija 1979. i uspostava islamske republike. Naime, Irak je, sa svojom šijskom većinom stanovnika, bio pri-

vrhu zemalja koje je iranska politika širenja revolucije trebala obuhvatiti. Neizravno, izbijanju rata je vodilo natjecanje dviju zemalja za dominaciju u regiji, koja je trajala od britanskog povlačenja šezdesetih godina.

Potpore za Irak

Uvod u rat je bila iračka objava alžirskog sporazuma ništavnim. Dogodilo se to u rujnu 1980., kao i proglašavanje isključivih prava na deltu Shatt al-Araba. Napetosti u odnosima između dviju država i povremeni oružani incidenti su kulminirali 22. rujna, početkom iračkog napada na Iran. Iračka je vojska napredovala na tri odsjeka granice; na sjeveru je zauzela grad Qasr-e Shirin, na središnjem dijelu je granica probijena kod grada Mehrana, dok je glavni udar bio koncentriran na jug prelaskom rijeke Shatt al-Arab i upadom u iransku provinciju Kuzistan.

Iračko je vodstvo procijenilo da je iranska vojska nakon islamske revolucije iznimno oslabljena čistkama časničkog kadra. Irak je, stoga, u položaju postizanja luke pobjede. Iračkoj je samouvjerenosti pridonijela i činjenica da je Bagdad imao prešutnu potporu zapadnih zemalja nezadovoljnih razvojem situacije u Iranu nakon revolucije. Potporu su davale obje hladnoratovske velesile i veliki dio arapskog svijeta.

Rat gradova

No Iran je nakon početnog iznenadenja postupno do kraja 1980. uspio zaustaviti iračko napredovanje. Teheran je u napadima rabio velike ljudske potencijale i religiozni entuzijazam iranskih masa ne vodeći računa o žrtvama na vlastitoj strani, što je obilježilo njihovu strategiju tijekom cijelog rata. Posljedica pat-pozicije na bojištu nastale 1982. je uzajamno bombardiranje civilnih ciljeva u velikim gradovima, koje su zapadni mediji prozvali ratom gradova.

Pokušaji medijacije Ujedinjenih naroda u iransko-irački sukob sežu još u početak osamdesetih godina. Tadašnji glavni tajnik Waldheim je problem rata u rujnu 1980. iznio pred Vijeće sigurnosti. Rezolucijom 479 od 28. rujna 1980. zaraćene su strane pozvane na prekid ratnih djelovanja te na rješenje međusobnog spora za pregovaračkim stolom. Potkraj godine je glavni tajnik UN-a imenovao bivšeg švedskog premijera Olofa Palmea za međunarodnog posrednika. Iako su postignuti određeni uspjesi u razmjeni zarobljenika i oslobođeni zarobljeni trgovачki brodovi, rat se nesmanjenom žestinom nastavio sljedećih osam godina.

Iranski porazi

Usporedo s ratnim zbivanjima, Irak i Sjedinjene Države su 1984. obnovili diplomatske odnose, te je Sadam za vrijeme rata uživao američku diplomatsku potporu. Sjedinjene Države su Bagdad opskrbljivale oružjem i obavještajnim informacijama, a američke su banke kreditirale irački ratni stroj. Veliku su važnost za financiranje iračke strane imale velike donacije i zajmovi iz arapskih zemalja te dostava oružja iz Francuske i Sovjetskog Saveza. U veljači 1984. je u vodama Perzijskog zaljeva počeo tzv. tankerski rat, uzajamnim napadima Iraka i Irana na naftne instalacije i tankere koji su prevozili naftu iz protivničke zemlje. Takođe je strategijom Irak nastojao internacionalizirati rat i u sukob uvući velike sile, koje su vitalno vezane za zaljevsku naftu. Tankerski rat je vrhunac dosegnuo 1987. kada je na nekoliko mjeseci bila prekinuta otprema nafta iz Zaljeva. Iračka strategija internacionalizacije sukoba se pokazala uspješnom pošto su SAD u ožujku 1987. odlučile zaštititi prolaz brodova, stavljući pod svoju zastavu jedanaest kuvačkih tankera i pružajući im pratinju kroz Hormuski tjesnac do međunarodnih voda. Američka se potpora Iraku, kojom se izravno pritiskalo Teheran, nastavila i nakon što su Iračani u svibnju 1987. zabunom raketirali američku fregatu USS Stark.

U veljači 1986. je iranska vojska poduzela uspješnu ofenzivu preko Shatt al-Araba u kojoj je zauzet poluotok Fao, zbog čega je u Teheranu slavodobitno najavljenata ratna pobjeda do kraja godine. No događaji su krenuli drugim smjerom. Pošto je iračka vojska zahvaljujući zračnoj i topničkoj nadmoći uspjela zaustaviti ofenzivu, a u zračnim napadima i teško oštetiti iranske potencijale za proizvodnju nafta. Na iranski neuspjeh na bojištu se nadovezao pad cijene nafta na svjetskom tržištu, zbog čega je vanjski dug Irana rapidno rastao, a u zemlji su zavladale nestasice većine dobara uključujući, paradoksalno, i benzin. ■

(nastavit će se)

U vodama Perzijskog zaljeva vodio se tzv. tankerski rat

31

Iranski vojnik promatra dim iz zapaljenih naftnih postrojenja

Obje strane služile su se raznim ratnim sredstvima i kombinacijama

BRD 0353/354 / 15. SRPNJA 2011.

HRVATSKI
VJENNIK

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Srpski tisak o uzrocima pada "RSK" (I. dio)

Situacija na terenu početkom kolovoza 1995. jednostavno je nalagala ili bezuvjetan pristanak pobunjenih Srba u Hrvatskoj na trenutačnu reintegraciju u ustavno-pravni poredak RH ili vojnu akciju hrvatskih Oružanih snaga. Nažalost, s obzirom na isključivost vodstva pobunjenih Srba u Hrvatskoj vojna opcija nametnula se kao jedino rješenje za reintegraciju okupiranog hrvatskog teritorija u ustavno-pravni poredak RH. Ta se isključivost očituje u brojnim dokumentima, primjerice u izlaganju "predsjednika RSK" 10. veljače 1995., posebice u njegovoj poruci prisutnim "starešinama SVK": "Rat između RH i RSK mora se završiti pobedom jedne i porazom druge strane. Dok se to ne desi, rat se neće i ne može završiti". Da su "starešine SVK" podupirale takav stav svoga "predsednika" potvrđuje i intervju zapovjednika "SVK" general-potpukovnika Mile Mrkšića u povodu Vidovdana 28. lipnja 1995., u kojem je pripadnicima "SVK" zaželio da "naredni Vidovdan dočekaju ujedinjeni - u jednoj srpskoj državi" (*Vojска Крајине*, br. 11, Jul, 1995., str. 24). S obzirom na stav političkog i vojnog vodstva pobunjenih Srba u Hrvatskoj da će "RSK" biti dio Srbije ili će se Srbi iseliti iz nje (ako se vrati u sastav RH), koji je poduprla većina Srba na okupiranom području RH (podsjećam da su takvom stavu svoga vodstva Srbi na okupiranom području na "referendumu" u nekoliko navrata dali gotovo stopostotnu podršku), licemjerno je danas optuživati hrvatsko vodstvo za "etičko čišćenje", odnosno za odlazak Srba s toga područja. Zaključak da je masovni odlazak Srba iz Hrvatske tijekom operacije Oluja logičan i da je bio organiziran od vlastita vodstva, što znači da HV nije ni mogla provesti "etičko čišćenje", temelji se na povijesnim izvorima.

Dramatično stanje obrane Bihaća potkraj srpnja 1995., čiji bi pad znatno,

gotovo odlučujuće poboljšao položaj srpskih snaga, uz odbijanje svih mirovnih inicijativa Vlade RH i međunarodne zajednice, čak i "Plana Z-4" koji je početkom 1995. Srbima u Hrvatskoj predviđao iznimno široku autonomiju ("državu u državi"), te već od 1991. neprekidan rad Srba iz Hrvatske i BiH na stvaranju jedinstvene srpske države na okupiranom prostoru RH i BiH - "Ujedinjene Republike Srpske", koji je upravo potkraj srpnja 1995. bio u završnoj fazi donošenja zajedničkog Ustava, jasno pokazuju koliko su neuvjerljive tvrdnje da je Hrvatska pozurila s vojnim rješenjem i da je trebalo ostaviti još vremena za pregovore.

Uz dokumente "RSK", i pregled tiska izašlog u Srbiji i Crnoj Gori neposredno nakon Oluje potvrđuje da je za odlazak srpskoga stanovništva iz Hrvatske tijekom Oluje odgovorno političko i vojno vodstvo pobunjenih Srba u Hrvatskoj. Mnoga pitanja i komentari u srpskim novinama upućuju na zaključak da su tamošnji novinari, ali i javnost, smatrali da je za stradanje srpskoga naroda u Hrvatskoj odgovorno "krajiško vodstvo": Zašto krajinsko rukovodstvo nije na vreme prihvatio mir, ako već nije moglo da izdrži rat? Ko je zaista, doneo naredbe o povlačenju naroda i vojske? Ako su već bili dovoljno samostalni da odbiju mirovne predloge, sugestije i zahteve u tom smeru iz Beograda, zašto se onda nisu branili? - samo su neka pitanja koje su postavili srpski novinari. Srpska javnost je od "krajiškog rukovodstva, koje nije bežalo na začelju kolone" tražila odgovor na pitanje: Zašto je i po čijem savetu odlučilo da pokrene stotine hiljada stanovnika prema Srbiji? (Zoran Jevđović, "Bežanje na čelu kolone", *Večernje novosti*, 16. VIII. 1995.).

Zapravo, već prvog dana Oluje u jugoslavenskom tisku pojavila se osuda ponašanja "rukovodstva RSK", zato što je

opravdanje za poraz tražilo u navodnoj prodaji od Beograda, a ne u "vrlo krutom i neloyalnom odnosu prema Srbiji": *Oni pričaju neku priču kako će ujediniti sve srpske zemlje, onda im zagusti, pa pozivaju Srbiju u pomoć. Srbija im je dala oružje, poslala im je zapovjednika da ih organizira. Rečeno im je da pregovaraju s Hrvatskom i tako pacificiraju situaciju. Ne! Oni su od toga htjeli veliki spektakl, nebesku dramu. Međutim, Hrvati su im sada ušli u dubinu, odsjekli ih; tako gube i diplomatske pozicije i ulog im je daleko manji* ("Pakao na Drini", *Monitor*, Crnogorski nezavisni nedjeljnik, br. 250, 4. 8. 1995., 8-9).

Govoreći u medijima, sami dužnosnici tzv. RSK-a međusobno su se optuživali ili pravdali svoje odluke i time zapravo priznali svoju odgovornost. Primjerice, posljednji "predsjednik vlade RSK-a" Milan Babić izrazio je zaprepaštenje činjenicom "da su GŠ SVK i predsednik Martić naredili opštu evakuaciju stanovništva i povlačenje vojske" ("Povlačenje umesto borbe", *Večernje novosti*, 9. VIII. 1995.). Prozvani Milan Martić te je navode opovrgnuo, ustvrdivši da je samo izdao zapovijed o sklanjanju stanovništva u okolna sela, a da o povlačenju vojske "nije bilo ni reči" ("Nisam naredio povlačenje vojske", *Politika*, 13. VIII. 1995.). No njegovu izjavu o sklanjanju stanovništva samo u "okolna sela" demantira pismo "ministra vanjskih poslova RSK-a" Milivoja Vojnovića od 5. kolovoza, upućeno glasnogovorniku UNPROFOR-a Juriju Mijahotniku, kojim ga obaveštava da su "Vlada RSK i GŠ SVK donijeli odluku o hitnoj evakuaciji djece, žena i staraca s teritorija RSK u Jugoslaviju i traži pomoć UNPROFOR-a" (Radovan Kovačević, "Ko je doneo odluku o evakuaciji RSK", *Politika*, 27. VIII. 1995.). ■

Sinovi časti

Usred jada	Ponosno stoje
Usred grada	I opet su prvi
Na putu ka slobodi	I prvi će dati
Vojska sveta	I prvi će znati
Ponosna hodi	Zbog čega se jesu
I ponosna brani svoje	Borili Hrvati
Svaki pedalj domovine moje	I opet su oni
I časno vojnik	Puni žara
U zoru što sviće	Ponos i dika
Domovina naša	Što rodi ih mati stara
Slobodna bit će	Usred jada
Vojska sveta	Usred grada
Ponosna hodi	Na putu ka slobodi
I ratom gine	Vojska sveta
I ratom se rodi	Ponosna hodi.
I izgubi majka sina	
I izgubi sestra brata	Marija TRBIĆ
Boreći se za slobodu	
Pada još jedan život Hrvata	
Sinovi što ponosno su stali	
I svoje živote za domovinu su dali	
Ponosno sinovi roda	
Gdje rodi se sloboda	
I sinovi koji	
Prolili su krvi	

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Sarajevska cesta 7, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojnik@mohr.hr

BIBLIOTEKA

John Burrow

Povijest povijesti - epovi, kronike, romanse i ispitivanja od Herodota i Tukidida do dvadesetog stoljeća

Algoritam, Zagreb, 2010.

Povijest se obično klasificira kao humanistička znanost, no John Burrow dokazat će nam da je pisanje povijesti zapravo pravo umjetničko djelo, čije sastavljanje zahtjeva uporabu rigorozne metode, discipline i posebno, analitičku sposobnost.

Upravo takvo umijeće razlikuje zapise Herodota i Tukidida od mezopotamskih spisa, koje sam autor radije naziva čuvarima činjenica no povjesničarima. Dok autor istražuje povijesne zapise jednog Livyja, Bedea, McCaulaya i povjesničare 20. stoljeća poput Huizinge i Blocha, čitatelj ima priliku osvjeđočiti se fascinantnom evolucijom različitih historiografskih trendova. Neki vide povijest kao božanski plan na djelu. Ostali su svojevrsni militantni sekularisti s teorijom o neprestanom razvoju čovjeka. Ono što, međutim, ujedinjuje sve velike povjesničare jest iskreni trud pronaći skriveno značenje iza određenih događaja koje nam može pomoći shvatiti kako pojedinci funkcioniraju kao društveni pokretači.

"Povijest povijesti" knjiga je od iznimne važnosti za povjesničare i ostale stručnjake, no i laike koji mogu steći neprocjenjiv uvid u Burrowovu iznimnu analizu velikih povijesnih zbivanja i onih koji su o njima pisali. Podsetit će nas koliko često svjedočanstva i zapisi velikih povjesničara podsjećaju na velika djela književnosti i koliko povijesna činjenica može biti važna za razvoj kulture i sudbinu nacija. Ova je knjiga vrhunac misli jednog od najcijenjenijih intelektualnih povjesničara svoje generacije, remek-djelo koje u sebi sažima 2500 godina povijesnih zapisa.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

58. festival igranog filma u Puli

- **Mjesto i trajanje:** Pula, 9. - 23. srpnja 2011.
(godišnja smotra hrvatskog igranog filma)

Kao i uvijek uz ljetne vrućine u Pulu nam dolazi domaći film. Tu je i stara dobra Arena, veliko platno i zvjezdano nebo. Ove godine je proizvedeno deset filmova od kojih će svaki u Puli imati svjetsku premijeru. Da ne nabrajam sve predstaviti ću samo tri koji imaju veze s ratnim zbivanjima proteklog stoljeća. Najviše pozornosti privlače "Lea i Darija" Branka Ivande, priča o strašnom usudu II. svjetskog rata koja prati sudbine dviju prijateljica: Židovke i Njemice. U "Josefu" debitanta Stanislava Tomića, ranjeni i opljačkani austrougarski vojnik se budi na poprištu bitke u Galiciji 1915. Odjeba tdu časničku odoru, a s njom nehotice preuzima i novi identitet u obliku vojne pločice (fotografija iz ovog filma se nalazi pokraj teksta). Tu je i "Korak po korak" redateljice Biljane Čakić Veselić. Tema je Domovinski rat i godina 1991. u Osijeku. Da bi bila bliže sinu koji je dragovoljac, njegova majka ostaje u obiteljskom domu koji je na samoj crti obrane Osijeka...

Osim Čakić Veselić dugometražnim prijencem predstaviti će nam se još jedna redateljica; Irena Škorić, filmom "7 seX 7". Uz glavni program tu je i devet filmova u kojima je hrvatska zastupljena kao koproducent, ali i 20 kratkih hrvatskih filmova. U međunarodnom ćemo vidjeti obilan izbor recentnih svjetskih festivalskih hitova, među kojima je naročito zanimljiva "Melankolija" danskog kontroverznog autora von Trier, priča o zbljižavanju dvije sestre u trenucima neposredno prije smaka svijeta. Filmovi za djecu, zemlja partner Italija, dokumentarci, koncerti, izložbe i mnogo drugih programa puna dva tjedna ponovno će predstaviti Pulu kao središte hrvatskog filmskog svijeta. Svatko tko je jednom osjetio atmosferu prepune Arene, uvijek će se rado vratiti.

Leon RIZMAUL

VREMEPOV

17. - 18. srpnja 1938.
Pothvat neposlušnog letača

U tridesetim godinama XX. stoljeća mnogi su ludo hrabri avanturisti rušili barjere u svladavanju zračnih prostorijama pomoći zrakoplovu. Jedan od njih bio je i Teksašanin Douglas Corrigan. Prvi put svijet je čuo za njega 1927. kada je bio jedan od mehaničara slavnog Charlesa Lindberga na povjesnom letu preko Atlantika. No Corrigan je želio slavu samo za sebe. Deset godina poslije kupio je stari zrakoplov predviđen za otpad, preuređio ga i napravio pothvat. Našao je sponzore i krenuo na put iz Kalifornije u New York. U to vrijeme transkontinentalni letovi više nisu bili nikakva novost, no Corrigan je privukao pozornost jer je letio u tako lošem i starom zrakoplovu da su mu svi odreda predviđali pad prije dolaska na cilj. Corrigan je ipak uspio, a kada je stigao u New York, sve okupljene je začudio novim suludim planom. Tražio je sponzore koji bi mu odmah omogućili let preko Atlantika u Europu. Nitko, naravno, nije pristao, no Corrigan je ipak skupio dovoljno za gorivo do Kalifornije. Poletio je 17. srpnja 1938. prema zapadu, a onda iznenada promijenio smjer za 180 stupnjeva i nestao u oblacima iznad Atlantika. Kada je 28 sati poslije sletio u Dublin tvrdio je da mu se kompas potrgao te da je izgubio smjer i da pojma nema kako se našao u Irskoj. Američka letačka asocijacija mu je zbog svojeglavosti oduzela letačku licenciju, a simpatizeri su mu iskovali nadimak "Krivi smjer Corrigan". Naposljetku mu je letačka dozvola ipak vraćena, a na povratku u Ameriku je dočekan kao heroj.

18. srpnja 1993. – otvorena zračna luka u Zemuniku

20. srpnja 1866. – bitka kod Visa

20. srpnja 1944. – operacija Valkira, neuspješan atentat na Hitlera

24. srpnja 1911. – otkriven Machu Pichu

25. srpnja 1990. – Sabor RH ukinuo socijalistička obilježja

26. srpnja 1908. – Osnovan FBI

Leon RIZMAUL

Hrvoje STRUKIĆ

Kaciga M 51 OTAN

Vojnička kaciga, model M 51 OTAN, poznata je kao francuska izvedba američke kacige M 1. Proizvodila se u Francuskoj od 1951. godine prema američkoj licenciji uz neznatne izmjene.

Kaciga M 51 kao i američka M 1, sastoji se od dvije zasebne kalote: vanjske čelične i unutarnje plastične. Liner koji se nalazi unutar plastične kalote sličan je lineru M 1 i sastoji se od traka čvrste tkanine i kožnog remena, koji dolazi na glavu. Kao i zasebne trake za čelo remen je pričvršćen za kalotu s devet metalnih trokutastih podložaka i zakovica koje su vidljive i s vanjske strane. Dvije posebne zakovice drže tanji kožni remen podbradnika, a na prednjem dijelu je i mali otvor za zrak. Ova plastična kalota smješta se u vanjsku čeličnu kalotu čija je unutrašnjost prazna, a površina njezina vanjskog dijela je hrappa

i tamnozelene boje.

Na bočnim stranama čelične kalote zavarene su s unutarnje strane dvije pravokutne alke koje služe za učvršćenje vanjskog podbradnika.

Vanjska

čelična
kalota dimenzija

250 x 280 x 170 mm dosta

je duboka i malo istaknutog oboda prema van, a na unutarnjem tjemnom dijelu ima oznaku HR – 1953 što označava da je ova kaciga drugi tip modela M 51 OTAN. Oznaka proizvođača Carpentier Cusseta nalazi se i na

unutarnjem dijelu plastične kalote gdje je otisnuto C / HR 1955.

Ovaj model kacige koji je izrađivan u tri tipa, rabljen je do sredine osamdesetih godina XX. stoljeća.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlastic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr), Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisk: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2011.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.boldoutlaw.com

web info

Evo malo lakše, ljetne teme: mitovi i legende. Ovo je stranica posvećena **Robinu Hoodu**, najpoznatijem odmetniku svih vremena. Autor je Kanadancin Allen W. Wright, koji se potudio skupiti mnoštvo materijala o Robinu Hoodu: književnih, povijesnih, filmskih, slikovnih... Najzanimljivijim se čini dio u kojem se nastoji otkriti je li šumski odmetnik postojao ili ne? U svakom slučaju, Wright se pridružio nizu onih koji žele dobiti odgovor na to pitanje, a istodobno krenuti na putovanje kroz vrijeme, u srednjovjekovnu Englesku. Kad bolje razmislimo, staviti www.boldoutlaw.com na našu rubriku je potpuno opravdano. Nije li Hood, prema predajama, bio i vojnik te sudjelovao u križarskom pohodu?!

D. VLAHOVIĆ

